

de RAADSHEER

Een uitgave van de Vereniging Raadsherenbuurt, Leiden
44e jaargang, nummer 3, Oktober 2022

KLEUR

**Kleurplaat-
wedstrijd**

**Raadsheren-
loop 2022**

**"Kleur is
leven"**

**Raadsheer
Van
Ledenberch**

DE INHOUD

Buurtnieuws

Wijzigingen in de redactie	4
Van het bestuur	5
Herinrichtingsplannen	5
Raadsherenloop/Eindezomerfeest	7
Rioolverordening 2015	10
RHB helpt Oekraïne	10
Nieuws uit de Leidse Hout	12
Ervaringen Werfpop 2022	12
Kindertheatervoorstelling	13
Buurtpodium Dorothee Albers	14
Koopclub Fagelstraat	16
Hutspotmaaltijd 2022	17

Thema Kleur

Kleurenblindheid	19
Rode, witte en rosé wijn	19

Kleuren van vlaggen	20
Kleur bekennen	21
De kleuren van bomen	21
Kleur in glaskunst	23
De Happy Artist	24
De Culinaire Raadsheer	26
Themapuzzel kleur	27

Buurtgenoten

Familiebericht / onze Raadsheren	30
Vogels in de tuin	32

Uitsmijter

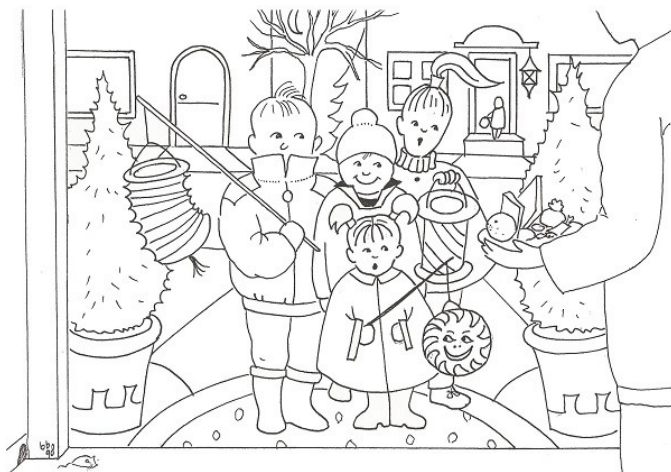
Van de Straat	34
Concerten in de Paulus	36
Oplossing puzzel en zoekplaatje	37
Colofon	39

TOEKOMSTIGE BUURTACTIVITEITEN

Vrijdag 11 november

Sint Maarten

Op vrijdagavond 11 november vieren we weer Sint Maarten. Enkele dagen ervoor ontvangen alle buurtgenoten een flyer met informatie.

De Raadsheer in kleur is op papier helaas onbetaalbaar.

Op de website www.raadsherenbuurt.com staat de Raadsheer in pdf, hier kunt u de foto's wel in kleur zien en direct doorklikken op de linkjes in de tekst.

En ook de oude Raadsheren nog eens nalezen!

De redactie van de Raadsheer kunt u het beste bereiken via het e-mailadres redactieraadsheer@hotmail.nl

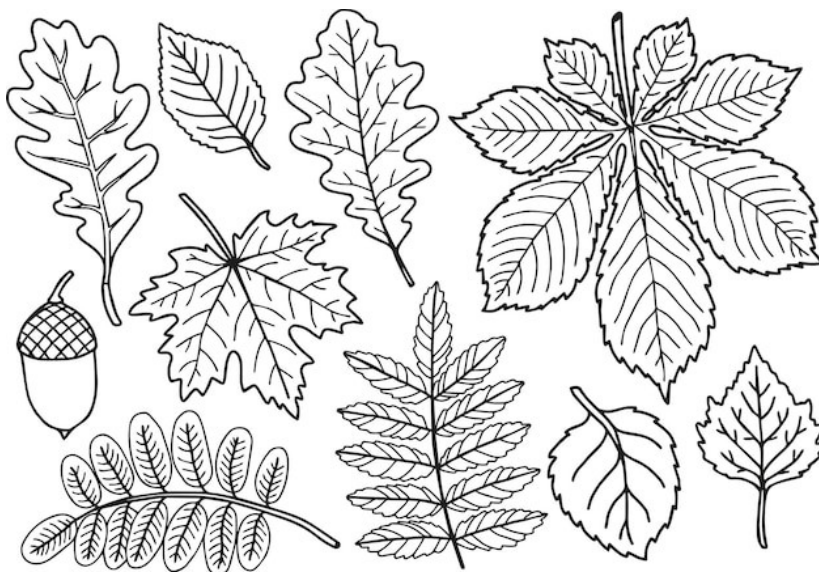
Kleur Martine Voskuil

Als u/je dit leest, hebben de bomen in onze buurt vast allerlei prachtige herfsttinten. Vandaar ook onze keuze voor **kleur** als thema. Alleen stonden we toen voor een uitdaging: want hoe maak je een Raadsheer over het thema kleur in zwart-wit? We hebben een creatieve oplossing gekozen: het is een DIY kleurnummer, met veel illustraties in de vorm van kleurplaten. Voor inspiratie kun je de interviews lezen met kunstenaars uit de wijk: Paulina Verzijden en Mariska Eyck. Mariska heeft een kleurboek gemaakt, waarop een mooi advies staat: altijd buiten de lijntjes kleuren! Schrijver Dorothee Albers vertelt in dit nummer over de dichtbundel met gekleurde verzen die ze pas geschreven heeft. De kiem daarvoor is gelegd in – jawel – de Gamma! Dat je ook als je kleurenblind bent, kunt schilderen en een visueel beroep kunt hebben, vertelt Wolter Mooi.

Buren die een bloemetje brengen

Het interview met de happy artist is het laatste dat ik voor De Raadsheer heb gedaan. Met pijn in mijn hart ga ik deze mooie buurt en daarmee ook de redactie van De Raadsheer verlaten. Maar ik kijk terug op een heerlijke tijd met mijn gezin in deze buurt. Toen wij hier kwamen wonen, vonden onze kleine kinderen het fantastisch om op straat met de jongere en oudere buurtkinderen te spelen.

"Mama, mag ik met de grote meisjes spelen?" Inmiddels is mijn dochter zelf het grote meisje dat oppast op de buurtkinderen. Ik heb genoten van de talloze buurtfeesten en van het fijne contact met de buren die je op de thee vragen of een bloemetje brengen als je het moeilijk hebt. Ook heb ik erg genoten van het maken van De Raadsheer. Het was enorm leuk om binnen te komen in jullie huizen. Ik heb veel buurtgenoten gesproken en ook door het lezen van alle artikelen wist ik wat er allemaal voor bijzondere buurtinitiatieven zijn. Zoals de prachtige hulp aan onze nieuwe Oekraïense buurtgenoten of de koopclub voor streekproducten, waarover je kunt lezen in dit nummer.

Samen iets maken

Samen iets tot stand brengen voor anderen, dat heb ik met de redactie ook kunnen doen. Met enthousiasme, inzet en creativiteit hebben we het blad een opfrisbeurt gegeven. Ik ben er trots op, en ook dankbaar voor, wat we samen elke keer weer voor elkaar hebben gekregen. Gelukkig staat er een team ervaren en nieuwe buurtredacteuren dat dit werk voortzet, ik laat het blad met vertrouwen achter. Zij ontvangen graag uw bijdragen voor het winternummer voor 12 november op redactieraadsheer@hotmail.nl. Het thema is dan **feest**, maar informatie over buurtnieuws of buurtinitiatieven is ook erg welkom.

Een heerlijke, kleurrijke herfst gewenst

Zoekplaatje

Wat ziet u hier?
Het is te vinden in onze buurt.
Kiki Breet maakte de foto.

Wijzigingen in de redactie Anne Sanderink

Afscheid van Martine Voskuil

In het najaar van 2019 startte Martine Voskuil als redactielid. Ze wilde graag ervaring opdoen met het schrijven van teksten. Haar interesse lag telkens bij het in beeld brengen van buurtgenoten, met een interview over wat hen boeit en bezighoudt. Ook leverde ze verscheidene artikelen die gerelateerd waren aan haar vakgebied psychologie. Al na een half jaar nam Martine, samen met Anne Sanderink, de eindredactie van de Raadsheer over van Janny van Nieuwkoop. Kenmerkend was daarbij de interesse van Martine in buurtgenoten, haar behoefte aan vernieuwing en verlevendiging van de Raadsheer en haar inzet om gezamenlijk elk kwartaal een aantrekkelijk ogende en prettig leesbare buurtkrant te maken. Niet onvermeld mag blijven haar, geslaagde, inzet voor een buurt-AED, inclusief de bijeenkomst waarin buurtgenoten werden geïnformeerd over het gebruik ervan. Dit alles naar aanleiding van het adequaat en daardoor levensreddend optreden van haar moeder bij de hartstilstand van haar vader. Hierover schreef Martine een persoonlijk verhaal in de Raadsheer van april 2019. Sinds 2021 is naast de ingang van de Leidse Houtschool een AED te vinden. Na drie jaar redactiewerk, waarvan tweeënhal jaar als eindredacteur, heeft Martine besloten het stokje over te dragen aan Eveline Kamstra. Veel dank Martine!

Afscheid van de Culinaire Raadsheer

Gerben de Jonge neemt afscheid als Culinaire Raadsheer. In deze Raadsheer is zijn laatste bijdrage geplaatst. Sinds voorjaar 2020 beschreef hij heerlijke gerechten, telkens gerelateerd aan het thema van de Raadsheer. En dankzij het bijgeleverde recept kon elke buurtgenoot ook echt meegenieten. Dankjewel Gerben!

Welkom eindredacteur Eveline Kamstra

De Raadsheer heeft gelukkig een nieuwe eindredacteur gevonden en zelfs één met professionele ervaring op dit vlak. Eveline Kamstra woont sinds deze zomer aan de Van Slingelandtlaan, samen met haar man Marcel. Ze komen niet van ver; hiervoor woonden zij 25 jaar in de Vogelwijk. Eveline studeerde psychologie en op latere leeftijd ook Chinees. Ze werkt de laatste 12 jaar als freelancer op het gebied van tekstprojecten. Daaronder valt het beoordelen, redigeren en verbeteren van boeken, artikelen, afstudeerscripties en ook het uitvoeren van eindredactie. Het lijkt dus bijna onvermijdelijk dat zij toetreedt tot de redactie van De Raadsheer. Het lijkt haar bijzonder leuk om op deze manier haar nieuwe wijk te leren kennen.

Oproep buurtpanel

De redactie wil telkens een boeiende Raadsheer maken waarin de hele buurt vertegenwoordigd wordt. Als redactie zijn wij sterk geconcentreerd in de Van Oldenbarneveltstraat en de Fagelstraat, maar wij missen contact in de overige straten van de wijk. Daarom vragen we je om lid te worden van het buurtpanel. Het buurtpanel bestaat nu uit 12 buurtgenoten, voor een goede spreiding over de wijk zijn meer aanmeldingen gewenst.

Wat houdt het buurtpanel in?

Als lid van het buurtpanel ben je een informatiebron/contactpersoon voor de redactie. Vier keer per jaar, na onze redactievergadering, ontvang je een mail. Daarin geven we aan wat het thema is van de volgende Raadsheer en wat voor contacten we zoeken. Dan is het fijn als je ons namen kunt doorgeven van mensen uit de buurt die wij kunnen benaderen voor een interview of een artikel. Natuurlijk benaderen we dan zelf die personen met de vraag of zij mee willen werken. Ook zijn we altijd op zoek naar familienieuws (verhuizingen, geboortes en overlijden) en superlokaal nieuws, zoals omgevallen bomen of nieuwe lantaarnpalen. Kortom: je bent onze informatiebron ter plaatse.

Kosten/baten

Het kost je dus 10 tot 30 minuten per kwartaal. En je bent niet verplicht om iedere keer te reageren, we zijn gewoon blij met iedere tip. Want zo draag je bij aan een diverse Raadsheer, waarin de hele buurt goed vertegenwoordigd wordt. En die dus ook interessanter wordt om te lezen voor de mensen in jouw straat.

Aanmelden

Je kunt je aanmelden door je naam en adres te mailen naar redactieraadsheer@hotmail.nl. Hartelijk dank namens de redactie!

Van het bestuur Paulien Retèl, voorzitter. Foto Jacqueline Maillé

Met het zomerfeest op 27 augustus kwam er een eind aan de lange zomer. Er kwam die dag een recordaantal deelnemers over de finish van de 31e Raadsherenloop, onder wie een flink aantal Oekraïense vluchtelingen. Het bestuur dankt de leden van de werkgroep die zich ervoor blijven inzetten om de Oekraïners in onze wijk zich steeds beter thuis te laten voelen in Leiden. De dag erna was de opkomst bij het Kindertheater in de Leidse Hout weer zo groot als voor de coronacrisis.

Het bestuur organiseert de feestelijke activiteiten in onze buurt met veel plezier. Ook vertegenwoordigt het bestuur de Raadsherenbuurt in allerlei overleggen met de gemeente. Daarbij werken we veel samen met andere belangengroepen. Met de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout, en met het Houtkwartier spreken we met de gemeente over het Evenementenbeleid, waarbij Werfpop speciale aandacht krijgt. We nemen deel aan het overleg over verkeersstromen rond het Centraal Station en in het Houtkwartier, die immers gevolgen hebben voor onze buurt. De werkzaamheden voor riolering en herinrichting van onze buurt blijven de agenda bepalen nu fase 2 zich aandient. En last but not least is er de energietransitie: samen met de wijkambassadeur en de gemeente is het bestuur op zoek naar energiecoaches die de bewoners van onze mooie buurt willen assisteren bij het aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Meer informatie hierover volgt binnenkort. Hebt u hiervoor belangstelling, meldt u zich dan bij ondergetekende.

En nu maken we ons op voor de herfstactiviteiten in onze mooie buurt. Terwijl ik dit schrijf ligt de flyer voor de hutsotmaaltijd bij de printer, en kijken we ernaar uit om met veel buurtgenoten het 3-oktoberfeest te vieren. De koks maken natuurlijk kans op de Gouden Stamper, daarnaast reiken we vanaf dit jaar een nieuwe prijs uit met een nieuwe kleur: de Groene Stamper voor het beste vegetarische/veganistische recept. We kijken uit naar al uw culinaire kunsten!

Herinrichtingsplannen: stand van zaken september 2022 Barbera Kersbergen

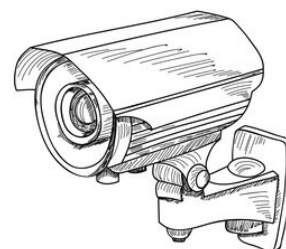
Komend najaar zal de participatie fase 2 Raadsherenbuurt plaatsvinden. Het gaat dan om de herinrichting van de Antonie Duycklaan, Paulus Buysstraat, Adriaan Pauwstraat en van Beuningenlaan. Het deel van onze wijk waar naast woonhuizen, ook drie scholen, een kinderdagverblijf en een sportpark te vinden zijn. De Antonie Duycklaan is een belangrijke verbinding tussen de Raadsherenbuurt (RHB) en het Houtkwartier. Het projectteam van de gemeente overlegt met vertegenwoordigers van alle hierboven genoemde partijen om zo tot een breed gedragen Voorlopig Ontwerp (VO) te komen. Vervolgens worden alle inwoners van de RHB uitgenodigd voor een bewonersavond waarop het VO Raadsherenbuurt fase 2 gepresenteerd wordt. U kunt hierover een brief verwachten. Op het digitale platform Doemee.Leiden.nl zal ook alle informatie over deze fase te vinden zijn. We hopen dat weer veel bewoners van de RHB willen meedenken en hier hun reacties plaatsen. Dit is de laatste fase waar bewoners actief kunnen meedenken.

Gasleidingen

Tijdens de zomer is op een aantal plaatsen in de RHB de straat opengebroken door Liander om de precieze plek van de oude gasleidingen te bepalen. Aan de ietwat onregelmatigere bestrating en felroze markeringen herken je nu nog de plekken waar gegraven is.

Aanleiding verkeersonderzoek

Het bestuur van de RHB heeft naar aanleiding van de herinrichtingsplannen van de gemeente in april 2021 een enquête gehouden en een digitaal buurtgesprek georganiseerd om te peilen welke ideeën leven in onze buurt. Een aantal bewoners van de van Beuningenlaan gaf aan dat het autoverkeer in hun straat de afgelopen jaren flink is toegenomen. Er wordt regelmatig stevig doorgereden. Tijdens de ochtendspits mengt dit verkeer met jonge kinderen die naar hun basisschool fietsen. Vooral op donkere en/of natte dagen leidt dit tot onveilige situaties. Ook tijdens de avondspits is er veel fietsverkeer. Tijdens de eerste digitale bewonersbijeenkomsten met de gemeente in 2021 is veel discussie geweest over de toen gepresenteerde plannen. Door de wijkvereniging is een brief naar de wethouder gestuurd om te vragen om een betere samenwerking en om te zoeken naar oplossingen voor de echte problemen in onze wijk, zoals te hard rijden en sluijverkeer. Er is ook nadrukkelijk gevraagd om meer aandacht in het ontwerp voor het karakter van de buurt, voor kindvriendelijkheid en voor kindveiligheid. De gemeente heeft daarna besloten het herinrichtingsproject voor de Raadsherenbuurt in 2 fasen te verdelen zodat de verkeersproblematiek goed in kaart kon worden gebracht en vervolgens een goed passend ontwerp gemaakt kan worden.

Uitvoering verkeersonderzoek

Het aanvankelijke plan van projectleider David van Zanten was om een rubberen telslang over de weg te leggen. Met deze methode kan op dit punt gemeten worden hoeveel auto's langsrijden en wat hun snelheid is. Deze methode laat echter niét zien of er sprake is van sluipverkeer. Een extern bedrijf, Mobycon, is daarom gevraagd met camera's in beeld te brengen of er sprake is van sluipverkeer in de RHB. Vanwege coronamaatregelen was het lange tijd niet mogelijk een betrouwbare verkeersmeting te doen. In mei 2022 kon het onderzoek plaatsvinden. Bewoners werden op 19 mei verrast door de aanwezigheid van duidelijk zichtbare, grote camera's op zes plaatsen in de wijk waar auto's de RHB in of uit kunnen rijden. Ze gaven aanleiding tot veel onbegrip en verontwaardigde reacties over de schending van privacy. De camera's, zogenaamde ANPR camera's (*Automatic Numberplate Recognition*) registreerden de nummerborden en het tijdstip van alle langsrijdende auto's. De camera's hebben 10 dagen gegevens verzameld en zijn toen weer weggehaald. De hiermee opgehaalde data zijn verwerkt door Mobycon. Zij zijn hiervoor gecertificeerd. De gegevens van de nummerplaten zijn na de telling vernietigd. Vanwege de privacy zijn deze gegevens niet gedeeld met de gemeente. Er is dus niet meer na te gaan van wie de langs de camera's rijdende auto's waren.

Vijf minuten

Om sluipverkeer te kunnen aanduiden is de aanname gedaan dat een auto die langer dan vijf minuten in de wijk verblijft daar een bestemming heeft. Wanneer een auto de wijk inreed en binnen vijf minuten de wijk weer uitreed, werd deze geteld als sluipverkeer. Deze definiëring is niet helemaal waterdicht. Mensen die bijvoorbeeld snel een kind hadden afgezet bij een school of een sportveld en binnen vijf minuten de wijk weer verlieten, zijn onterecht meegeteld als sluipverkeer terwijl ze wel degelijk een bestemming in de wijk hadden.

Presentatie verkeersonderzoek

De projectgroep van de gemeente, vertegenwoordigers van de basisscholen en de wijkverenigingen Raadsheerenbuurt en Houtkwartier zijn op 22 september bijeen geweest om de resultaten van het verkeersonderzoek te bespreken.

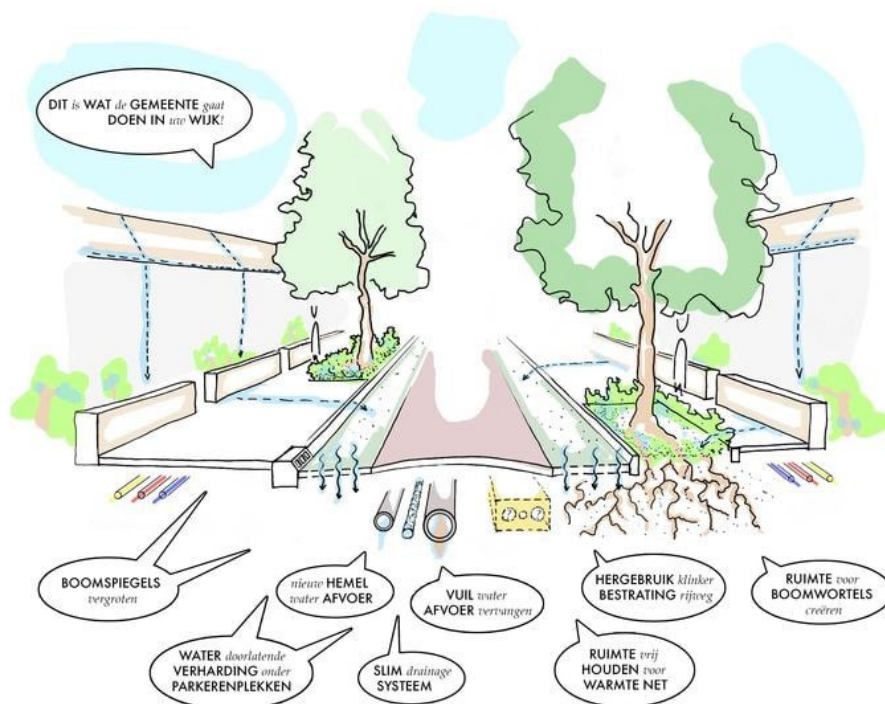
Projectleider van Zanten verontschuldigde zich voor het niet tijdig informeren van de bewoners van de RHB over het plaatsen van de camera's. Het advies van deskundigen was om camera's onaangekondigd te plaatsen om meetresultaten niet te beïnvloeden door voorkennis. Bewoners zouden bij voorkennis meer tijd hebben een actie te organiseren om de resultaten voor eigen belang te beïnvloeden. Achteraf had dit anders gemoeten. De resultaten laten zien dat zowel op de Antonie Duycklaan als op de van Slingelandtlaan op een gemiddelde werkdag tijdens de mooie maand mei ruim 500 auto's passeren. Meer dan 40% van de auto's op dit traject verlaat binnen vijf minuten de wijk en wordt gezien als sluipverkeer. Het viel op dat 34% van de auto's die door de Hogerbeetstraat rijden geen bestemming heeft in de wijk.

Conclusie en kanttekeningen

De conclusie van de gemeente is dat de hoeveelheid gemeten auto's betrekkelijk hoog is voor een woonwijk en dat er sprake is van sluipverkeer, maar dat dit niet ernstig genoeg is om specifieke verkeersmaatregelen te nemen. De weg zal in het voorlopig ontwerp worden ingericht als een 30 km weg met aandacht voor snelheidsbeperkingen. Over de vormgeving van deze beperkingen wordt nog nagedacht en overlegd.

Er zijn overigens nog wel kanttekeningen bij de representativiteit van de metingen te maken. In de gemeten periode was het mooi weer en zijn twee weekenden opgenomen, waaronder een lang Hemelvaartweekend. Door werkzaamheden aan de nieuwe brug bij Warmond was de Abtspoelweg enige dagen afgesloten.

Het onderzoeksrapport zal voor de herfstvakantie op Doemee geplaatst worden. De exacte resultaten van de telling en de conclusies kunnen daar door bewoners bekeken worden.

Raadsherenloop en Eindezomerfeest Ad Littel, Wiana van den Ingh, Katja Lubina, foto's Jeroen Hiemstra, 'kleurplaat' bewerkt door Kiki Breet

De 31e editie van de Raadsherenloop was weer een ouderwetse, want alles verliep volgens het normale draaiboek en de tijden van covid-19 leken voorbij. Maar de 31e loop was ook een bijzondere, omdat er zes dames uit Oekraïne meeliepen die sinds kort naast het Alrijne ziekenhuis wonen. Ook enkele van hun kinderen liepen mee. Hoewel vijf van de dames buiten hun categorie liepen (2,5 km i.p.v. 5 km) werd er bij het finishen hard geapplaudiseerd. Dank aan Els Roelofs die deze dames coacht. Dank ook aan Marianne Reijnhoudt die vanuit onze buurt contactpersoon is van de woonvestiging in Alrijne en die ook aanwezig was. De weersomstandigheden waren goed om hard te lopen (hoewel Ad het altijd te warm heeft) en ook prima voor het publiek: droog en niet te zonnig. De organisatie van de loop (Ad, Katja en voorzitter Paulien) was er in geslaagd om meer verkeersregelaars te plaatsen op gevaarlijke plekken in onze wijk. Zo valt er altijd iets te verbeteren. In totaal waren er 41 deelnemers, waarvan 17 kinderen in de categorie 6 t/m 11 jaar. Daarnaast nog eens circa 20 kleuters, die de 100 meter op de Johan de Wittstraat aflegden. En zo was een flink deel van onze woonbuurt op een of andere manier betrokken bij deze spannende loop.

Geen gezellig loopje

En spannend was hij inderdaad want in elke categorie werd hard gestreden om de prijzen. Het lijkt een gezellig recreatieloopje, maar het gaat om het winnen, althans voor de snelsten. De winnaars hebben mooie tijden neergezet. Daarbij viel vooral op hoe hard de kinderen in de categorie 6 t/m 11 al lopen. De winnaars in deze categorie (Clara en Elias Van den Bogaert – die achternaam kan geen toeval zijn) liepen vrijwel even snel als de winnaar van de heren 12 t/m 49 (Josep Perdignes). Wat een looptalent in deze buurt! Zonder er enige moeite voor te hoeven doen, won Ad Littel de eerste prijs bij de dames/heren 65+: hij was namelijk de enige deelnemer. Teleurstelling hoort natuurlijk ook bij een wedstrijd. Zo greep Floris van den Bogaert net naast de derde prijs, zodat er thuis nog wel moest worden nagepraat. En de winnaar van vorig jaar bij de heren 50 t/m 64, Paul Kuijt, werd tot zijn verbazing verslagen door Reinier Schut, die helemaal terug is van jaren weg geweest.

Na afloop van de grote loop vond nog de kleuterloop plaats. Ook daar werd hard gestreden om de eerste prijs, die werd gewonnen door Matthew en Olivia. De niveauverschillen bij de kleuters zijn naar verhouding het grootst. De organisatie had moeite om sommige kinderen duidelijk te maken dat het keerpunt (de verkeersregelaar op de kruising Van Oldenbarneveltstraat) toch echt moest worden gerond. En sommige ouders moesten wat overredingskracht inzetten om hun kleuter weer bij de finish te krijgen. Maar ze leren het wel, zoals zoveel in het leven.

WIJSCO-kar

Over leren gesproken ... ook de WIJSCO-kar was aanwezig op het Rozenpleintje. Dit vrolijk roze gekleurde initiatief heeft als doel om kinderen en buurtbewoners op een ludieke manier kennis te laten maken met wetenschappelijke thema's zoals biodiversiteit, gezondheid en klimaat, en om daar de relevante vragen over te stellen.

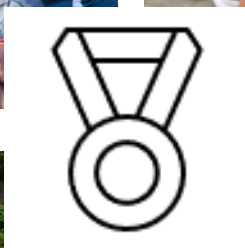
Kinderspelen

Na de loop was het tijd voor de kinderspelen, die plaatsvonden in de Hogerbeetsstraat. Een nieuw onderdeel van het Raadsherenfeest! Het idee kwam van Marianne Reijnhoudt en ze had met Karlijn Krijgsman en Wiana van den Ingh een geweldig team gemaakt om dit te realiseren. Wiana had onlangs van een BSO allemaal buitenspeelgoed overgenomen, zoals een grote houten mikadospel, verschillende balspellen stelden. Karlijn bedacht een aantal spelen en zorgde voor de instructies. Er waren vijf verschillende spellen en de kinderen werden in groepjes ingedeeld. Bij de samenstelling werd erop gelet dat de groepjes goed gemixt waren; grote en kleine kinderen, kinderen uit de wijk en Oekraïense kinderen. De groepjes gingen langs de verschillende 'spelstations'. Een van de spellen bevatte een bol wol waarbij de kinderen in een kring gingen staan en de bol naar elkaar toe moesten gooien, maar het uiteinde moesten vasthouden. Daarbij zeiden ze iets over zichzelf, zoals hun naam, hun lievelingsdier. Zodoende leerden de kinderen elkaar beter kennen en ontstond er een spinnenweb van wol. Nadat de kinderen alle vijf spellen hadden gespeeld, kregen ze een klein snoepzakje.

Bruisend slot

Vervolgens vond de prijsuitreiking plaats. Het was inmiddels 17:00 uur en velen hadden al een biertje of een frisse in de hand. Paulien Retèl reikte alle prijzen uit met passende woorden. Huisfotograaf Jeroen Hiemstra legde alles op de gevoelige plaat vast. De organisatoren en de verkeersregelaars werden bedankt voor hun inzet. Bij zo'n goed verloop van de wedstrijd zie je al gretig uit naar de 32e editie. Na de prijsuitreiking werd er verder geborrelt en ging de borrel geleidelijk over in de BBQ. Net als vorig jaar kon men bij een foodtruck hamburgers en frietjes kopen. De foodtruck-eigenaars zullen er geen spijt van hebben gehad dat ze die avond op ons Rozenpleintje hebben gestaan.

Raadsherenloop en Eindezomerfeest Foto's Jeroen Hiemstra

Raadsherenloop uitslagen en nog meer foto's

Jongens 6 t/m 11 jaar, 2,5 km

1. Elias, 10:29 min
2. Roger, 10:30 min
3. Joël, 11:43 min

Heren 12 t/m 49 jaar, 5 km

1. Josep Perdigues, 20:24 min
2. Floris van Gaalen, 22:28 min
3. Jasper van Gaalen, 24:06 min

Heren 50 t/m 64 jaar, 5 km

1. Reinier Schut, 24:32 min
2. Paul Kuijt, 24:47 min
3. Pieter van Delden, 25:03 min

Heren 65+, 5 km

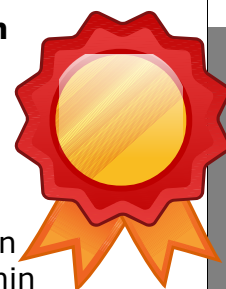
1. Ad Littel, 28:34 min

Meisjes 6 t/m 11 jaar, 2,5 km

1. Clara, 11:46 min
2. Merel, 12:43 min
3. Isabel, 13:55 min

Dames 50 t/m 64 jaar, 5 km

1. Brigitte, 28:19 min
2. Angelique, 28:48 min

De financiële gevolgen van de Riolverordening Buitenriolering Leiden 2015 Ko Colijn en Rolien Paulus

Een half jaar geleden werden we geconfronteerd met een onsmakelijke verstopping van onze riooluitlaat. Met langdurig graaf- en zelfs camerawerk is dit verholpen. De boosdoener was een flinke boom op het openbare trottoir langs de Warmonderweg, die de uitlaat ‘gewurgd’ had met een wildgroei aan wortels. “Stuur de rekening dus maar naar de gemeente Leiden”, zeiden de graafmannen. Zo gezegd zo gedaan. Teleurstellend was het antwoord van Servicepunt71 van de gemeente na drie (!) maanden: Dat moet u zelf betalen, want het is op grond van de ‘Riolverordening Buitenriolering Leiden 2015’ nu eenmaal zo dat u, vrij vertaald, voor wat zich qua riolering 50 cm buiten uw voortuin afspeelt verantwoordelijk bent. En: “Door de slechte staat van uw oude gebouwaansluiting zijn daarin wortels gegroeid.” Wij vinden dat niet redelijk. We hebben die obscure verordening uit 2015 misschien wat veronachtzaamd, maar het komt erop neer dat elke Leidenaar (dus ook de bewoners van de Raadsherenbuurt) met een boom voor het huis het trottoir (jaarlijks? tweejaarlijks?) zelf zou moeten opengraven om de rioolaansluiting te onderhouden. Wij hebben niets tegen bomen voor de deur, maar wel tegen die wortels.

Vervolg

De verordening 2015 blijft van kracht, dus bewoners blijven in principe verantwoordelijk. Het rioolbedrijf had wel de gemeente moeten waarschuwen, want mag het trottoir niet zelf opengraven om de boel te repareren. Eigenlijk moeten bewoners erop toezien dat rioolbedrijven een ‘flexibel’ verbindingstuk bevestigen tussen ‘hun’ uitlegger en die van de gemeente, want de grond beweegt nu eenmaal. Dat was niet het geval (bij wie wel?). Uit coulance, en omdat uit de (evt. beschikbare) foto’s niet geheel duidelijk is wat zich heeft afgespeeld, betaalt de gemeente nu de helft. Maar de andere helft is dus voor rekening van de bewoner.

Buurtinitiatief RHB helpt Oekraïne Marit Timmers

In de oude zusterflat van Alrijne, grenzend aan onze wijk, wonen sinds mei ruim 200 Oekraïners die hun land hebben moeten ontvluchten voor de situatie daar. De meeste bewoners zijn vrouwen met kinderen, in enkele gevallen maakt de grootmoeder ook deel uit van hun tijdelijke gezinssituatie. Zodra bekend werd dat de oude zusterflat omgebouwd zou worden voor Oekraïners, zijn meerdere Raadsherenbuurtbewoners opgestaan die hebben gezegd “wij willen iets organiseren voor deze mensen, wij willen hulp bieden waar nodig en deze mensen welkom heten” en ze hebben het buurtinitiatief ‘RHB helpt Oekraïne’ opgericht.

The neighbourhood is amazing

Ik sprak over het RHB buurtinitiatief met Marianne Reijnhoudt (een van de organisatoren van ‘RHB helpt Oekraïne’) en Tatjana, Marina en Ruslana (zij zijn het aanspreekpunt voor de Oekraïners in de zusterflat die willen deelnemen aan een bepaalde activiteit en/of die een bepaalde wens hebben). Laten we ermee beginnen dat de betrokken en zeer proactieve houding van diverse Raadsherenbuurt-genoten een enorm verschil maakt voor deze Oekraïense vrouwen en hun kinderen. Ruslana verwoordt het mooi door te zeggen dat contact met buurtgenoten helpt om de cultuur van Nederland te leren kennen, om elkaar beter te leren kennen en begrijpen, en om hier te leven, Marina en Tatjana knikken bevestigend. Zij zeggen dat de

activiteiten die georganiseerd worden ervoor zorgen dat je met iets bezig bent. Bezig zijn is erg belangrijk omdat je dan geen tijd hebt om te huilen. Dan heb je geen tijd om te denken aan de situatie in je thuisland en aan je man, de familieleden en/of vrienden die daar gebleven zijn. Iedereen die bijdraagt aan dit initiatief wordt dan ook zeer uitgesproken bedankt “the neighbourhood is amazing”. Veel voorbeelden volgen waarin het persoonlijke contact met diverse buurtgenoten wordt aangehaald.

De flat aan de Houtlaan is mooi en goed, het is erg fijn om een eigen plek te hebben, er is van alles goed geregeld in enkele kantoren op de begane grond maar het is ook gevuld met verdriet en overweldigende emoties. Men doet alsof het goed gaat, maar je voelt dat dat niet zo is. Het is fijn dat je elkaars taal spreekt, maar het is ook bedrukkend en confronterend. Even eruit zijn, dingen kunnen ondernemen, en contact hebben met buurtgenoten is belangrijk om niet enkel bezig te zijn met de situatie in het thuisland. Met name de grote inzet van de organisatoren van het buurt initiatief ‘RHB helpt Oekraïne’ is ongekend hierin. “A big

thanks to Marianne, Wiana, Ine and Petra”, gevolgd door “and to all the others who are offering us help and activities”.

Voor wie aangeeft waaraan zij en/of de kinderen echt behoefte heeft, proberen de organisatoren van 'RHB helpt Oekraïne' een juiste match te vinden.. Hiervan zijn voorbeelden te over; een oma met wie het nu een stuk beter gaat nu ze intensief Nederlands aan het leren is met Gerard; een jongen die weer kan basketballen, iets wat hij altijd met zijn vader deed; een connectie die is gelegd tussen Marina zelf en Leta zodat ze weer kan naaien, waar zij echt onwijs blij mee is; kinderen en ook moeders die Engelse les krijgen; een groepje moeders dat door het dansen weer aan het lachen is; yoga wat voor de een meer geslaagd is dan voor de ander "omdat als je Engels nog niet zo goed is kun je niet met je ogen dicht instructies opvolgen, dus dan is het nog niet zo ontspannend"; tennislessen; enkele moeders die koken bij/met Mildred en andere RHB-ers van de Kookclub. En de gastvrijheid van de tennisvereniging, de atletiekvereniging en menig ander waar men altijd terecht kan. Enzovoorts!

Je kunt het niet alleen

Toch kwam het initiatief niet zomaar van de grond. Na het idee, de uitwerking en uitvraag aan buurtgenoten wie waarmee zou willen helpen, was het even zoeken om contact te krijgen met de bewoners in de flat. Marianne is op een gegeven moment maar gewoon naar binnen gegaan, met toestemming van de bewaker natuurlijk. Ze sprak Tatjana aan, liet de enorme lijst zien van buurtgenoten die bereid waren te helpen, en na enige aarzeling is zij met een vriendin op de thee gegaan bij Marianne. Langzaam kwamen verschillende activiteiten van de grond en dit is altijd weer even zoeken. Zoeken in het contact, in de coördinatie in diverse whatsapp groepen en in afstemming over praktische zaken zoals de locatie, dag en tijd. Nu is er veelvuldig en prettig contact ontstaan, met wederzijdse waardering en plezier. Tot op heden is het iedere keer weer gelukt en is de vrijwillige inzet vanuit de buurt ongekend.

Tatjana, Marina en Ruslana geven aan dat zij verwacht hadden voor de zomer weer naar Oekraïne terug te zouden kunnen, maar inmiddels weten ze niet meer hoe lang het nog gaat duren. Ook als de oorlog voorbij zal zijn, is het nog lang onveilig door alle bommen en mijnen die verspreid liggen in het immense land. Ze benadrukken dat Oekraïne echt een prachtig land is met twee zeeën, bergen, veel groen, dat ze

daar een goed leven hadden, veel van hen hoogopgeleid zijn, hard werkten en ook van het leven genoten. Momenteel is werken niet de grootste prioriteit want die geldt de kinderen – dat zij zich veilig voelen en gelukkig kunnen zijn–. Je hebt hier geen vangnet met opa's en oma's, zussen en vriendinnen, dus jij als moeder moet er zijn. Daarnaast is Engels leren of verder bijspijkeren belangrijk om hier beter uit de voeten te kunnen. Er zijn meerdere moeders die naast het helpen van de kinderen met hun huiswerk, op stap gaan met de kinderen, Engelse lessen, ook nog (in de avond en/of ochtend) werken, bijvoorbeeld in de schoonmaak.

Tatjana, Marina en Ruslana hebben alle drie eerst in een gastgezin in (de buurt van) Leiden gewoond en hebben na inschrijving bij de gemeente Leiden in mei te horen gekregen dat zij in de flat naast het ziekenhuis een woning toegewezen gekregen hadden. De kracht en het belang van een gastgezin blijkt ook uit diverse voorbeelden. Het mooiste voorbeeld vond ik dat het gastgezin van Ruslana geholpen heeft om een vriendin van haar bij een gastgezin in dezelfde straat op te kunnen vangen. Om zo samen het leven weer vanaf nul op te kunnen bouwen, want dat is toch een heel ander verhaal dan helemaal alleen. Zo waren er nog veel meer mooie voorbeelden.

De kracht en de verhalen van Tatjana, Marina en Ruslana hebben mij weer veel stof tot nadenken gegeven. Ik wil hen en Marianne (en de andere organisatoren van het buurtinitiatief) dan ook erg bedanken voor dit verrijkende gesprek. Ik hoop dat ik iets hiervan heb kunnen overbrengen in dit artikel.

Mocht je een naaimachine over hebben of zelf willen bijdragen: er worden vooral nog buurtgenoten gezocht die met Engelse les kunnen helpen. Neem dan contact op met 'RHB helpt Oekraïne' via rbbhelptoeukarine@gmail.com. Inmiddels is er ook een RHB whatsapp groep aangemaakt omdat dat toch sneller werkt. Communicatie daarover zal volgen onder andere via Nextdoor. En mocht het geven van Engelse les nu niet voor jou weggelegd zijn, dan is een praatje en/of een vriendelijke glimlach ook altijd goed. En daarvoor geldt natuurlijk dat dat eigenlijk richting iedereen, buurtgenoot, voorbijganger, wie dan ook, altijd van grote waarde kan zijn.

De ijsvogel is niet blauw. Mijmeringen over kleuren in de Leidse Hout

Lieke van Boven, Vrienden van de Leidse Hout, foto Victoria Koenis

Wie kent niet het bekende schilderij van Magritte met het nog beroemdere onderschrift 'Ceci n'est pas une pipe'. Daar moest ik aan denken toen ik ontdekte dat het prachtige blauw van de ijsvogel (die dit jaar maar liefst drie legsels heeft gehad in een omgevallen boom in de Leidse Hout) niets meer is dan een optische illusie. Hoe zit dat dan? Ik heb vader- en moederijsvogel toch met eigen ogen als een blauwe schicht langs zien flitsen, op weg van en naar het nest. Maar wat blijkt: de ijsvogel is kleurloos; in de rugveren zitten geen kleurstoffen. Door de bijzondere structuur van de veren zorgen weerkaatsingen van licht voor de blauwe kleur: iriseren heet dat. Door dit weetje vind ik de ijsvogel nog fascinerender. En als je googelt op ijsvogel blijkt dat deze vogel velen fascineert en inspireert: complete websites zijn gewijd aan ijsvogelblauwe kleding en sieraden. En niet alleen dat: 'De ijsvogel staat symbool voor voorspoed, het zonlicht, loyaliteit en doelgerichtheid. In de kunst draagt hij de symbolische waarde van zuiverheid'.

Horen 'felle' kleuren eigenlijk wel in een inheems park als de Leidse Hout? Ik reken er in ieder geval niet op tijdens mijn dagelijkse wandeling, want als ik in mijn ooghoek iets gifgroens zie schitteren tussen de bladeren, trek ik geroutineerd mijn latex handschoenen aan: dat moet wel zwerfafval zijn. Wat maakt dat ik (bijna) altijd het zwerfafval er meteen uit pik? Ik denk omdat zwerfafval gemaakt is van harde, gladde, materialen en/of chemische stoffen: plastic, blik, (zilver)papier, ballonnen. Het licht valt erop en je ziet een 'onnatuurlijke' schittering: knalrood, gifgroen, spierwit, hard paars, felroze. Dit in contrast met de natuurlijke, zachte tinten groen, bruin, grijs en rood van de bladeren en het wit, geel en blauw van de (stinzen)planten. Een enkele keer laat het zonlicht bladeren, bloemen of een berkenstammetje zo 'schitteren' dat het lijkt of er zwerfafval ligt. Mijn Pavlovreactie klopt dus (bijna) altijd, maar als ik me via (alweer) internet verdiep in de vraag of er kleuren zijn die voor een Nederlands bospark 'onnatuurlijk' zijn, bijvoorbeeld gifgroen, blijkt dat toch niet helemaal juist. Gifgroene dieren

komen wel degelijk voor in de Leidse Hout – de gifgroene halsbandparkiet en de gifgroene kikker bijvoorbeeld – maar ook die zijn overduidelijk 'natuurlijk' materiaal. En helaas zien we nu ook gifgroene eikels op de grond tussen de bladeren. Helaas, want deze eikels zijn als gevolg van de droogte voortijdig gevallen (als ik dit stuk schrijf is het begin september): in plaats van te dienen als voedsel zijn ze nu zelfs giftig voor dieren. Zal er dit najaar nog sprake zijn van een echte herfst, met prachtige herfstkleuren in alle tinten bruin, groen en rood? Of zijn door de aanhoudende droogte alle bladeren voortijdig gevallen? Laat ik niet in mineur eindigen, maar met een ander kleurig vogeltje: het roodborstje. Deze prachtige vogeltjes, die symbool staan voor hoop, laten zich volop zien en horen in de Leidse Hout!

De ervaringen met Werfpop 2022

Werfpop 2022 Nicole van der Linden

Op 9 juli kon Werfpop na twee gemiste edities weer doorgaan. Fijn voor de organisatie, de muzikanten en het festivalpubliek! Voor de omwonenden en betrokkenen bij park de Leidse Hout was het wel weer even wennen. Hoe zat het ook alweer met de afspraken over de aanvoerroute? Waarom is het park op veel plekken lange tijd afgesloten? Waar moeten al die mensen hun fietsen kwijt? Wie ruimt dat straks allemaal weer op?

De Vrienden van de Leidse Hout en de buurtverenigingen Houtkwartier en Raadsherenbuurt hebben hier vooraf, tijdens en na Werfpop uitvoerig contact over gehad met de gemeente en de organisatie. Hoewel de belangen weleens uiteenlopen, is het uiteindelijke doel van alle partijen om op een verantwoorde manier een popfestival met zo'n 10.000 bezoekers neer te zetten in een kwetsbare omgeving. Er zijn natuurlijk altijd punten voor verbetering, maar op zich is de uitvoering van de editie 2022 geslaagd te noemen. Hoewel de Vrienden en de buurtverenigingen het niet heel erg zouden vinden als het evenement zou verhuizen naar een ander park :-)

Werfpop door de ogen van een enthousiaste buurtbewoner Marit Timmers

Als buurtbewoner, van het soort dat van festivals houdt en trouwe bezoeker van Werfpop, vind ik het persoonlijk fantastisch dat eens per jaar een popfestival op loopafstand van mijn huis plaatsvindt. Dit hoeft voor mij natuurlijk ook niet ieder weekend, want dan zou de rust waar ook ik in de overige 51 weekenden van het jaar zo onwils van geniet teniet gedaan worden, en ik snap ook zeker waarom de Vrienden van de Leidse Hout en de buurtverenigingen het evenement nog liever in een ander park zouden hebben. Maar toch, die ene zaterdag in het jaar ... dan geniet ik van de bedrijvigheid in onze wijk bij de laatste voorbereidingen, kijk ik met mijn dochter naar de "grote machines", het gedraai en gedoe met hekjes, en luister ik naar de muziek die via de geopende achterdeur en ramen ons huis binnenstroomt. Dan kuier ik op een gegeven moment op mijn gemakje naar de Leidse Hout en kom ik langzaam in festivalsferen.

Dit jaar was de diversiteit aan muzikanten (weer) enorm en was het een genot om van de ene kant van het veld, van het ene podium, naar de andere kan van het veld, naar het andere podium te wandelen. Heavy metal werd afgewisseld met minimal music, om vervolgens door te gaan met soul en, in mijn geval, af te sluiten met pop. Daarbij maakte het heerlijke zonnetje en de prima temperatuur het geheel volmaakt af. Lekker buiten zijn, genieten van de zon, de sfeer, de mooie bomen en een lekker deuntje met een drankje erbij, wie wil dat nou niet? Voordat de grotere namen zouden komen, heb ik ruimte gemaakt voor de jongere garde die ik vooral over S10 en Jet Rebel hoorde. Aan het gejoel te horen vanuit de achtertuin hebben ook die er nog een goed spektakel van gemaakt.

De volgende dag bleek ik naast mooie herinneringen een verbrand voorhoofd en verbrande schouders overgehouden te hebben aan Werfpop. De volgende keer nog beter insmeren!

Betoverend kindertheater in het Openluchttheater Leidse Hout Katja Lubina

Op zondag 28 augustus werd in het Openluchttheater Leidse Hout de kindertheatervoorstelling 'De magische keuken' opgevoerd. De theaterwerkgroep van de Raadsherenbuurt had eigenlijk het duo Bertus & Jaapie geboekt, maar een van de twee acteurs belde op vrijdag op met de mededeling dat hij vanwege corona niet kon optreden. Het was even stressen voor de theaterwerkgroep, maar met Julian en zijn magische keuken is het de werkgroep zelfs op zo'n

korte termijn gelukt om een waardige vervanging te regelen.

Het openluchttheater zat stampvol, van het grasveld was weinig meer te zien door de kleedjes, kinderen, ouders en grootouders die op deze zondagnamiddag voor de voorstelling naar de Leidse Hout waren gekomen. Wat ze te zien kregen, was een show vol muziek, magie en een heleboel humor. Als kok was Julian niet veel waard, als entertainer des te meer. Met veel toverzout en hulp van de kinderen wist hij het publiek 45 minuten lang geboeid te houden. Zelfs voor volwassenen waren veel van de tovertrucs zeer indrukwekkend en niet te verklaren.

Voor de theaterwerkgroep van de Vereniging Raadsherenbuurt was dit de 41e keer dat ze de kindervoorstelling in de Leidse Hout organiseerden. We kijken al uit naar de 42e keer!

Voor meer info over de show: <https://julianskindershow.nl>

BUURTPODIUM Interview met schrijver Dorothee Albers, Johan de Wittstraat Katja Lubina

In het voorjaar van 2022 is Dorothee's dichtbundel 'Het gras van de donderdag' verschenen, met als subtitel 'Gekleurde verzen'. De pagina's zijn in verschillende kleuren geprint. Meer dan genoeg aanleiding om een interview met Dorothee op te nemen in deze editie van de Raadsheer met het thema kleur.

Sinds wanneer woon je in de Raadsherenbuurt?

We zijn hier 20 jaar geleden komen wonen. We kwamen uit hartje Amsterdam, waar ik ook opgegroeid ben. Maar met twee kleine kinderen en een derde op komst werd het tijd om iets anders te zoeken. Vanwege het werk van mijn man Erwin in Hoofddorp, zochten we in Haarlem en Leiden. Een toenmalige collega van Erwin woonde in de Raadsherenbuurt, en zo zijn we hier terecht gekomen. We hebben nu nieuwe burens, met twee jonge kinderen, dat doet ons heel erg denken aan onze begintijd in ons huis. Onze kinderen zijn op één na het huis uit.

Hoe ben je schrijver geworden?

Na de middelbare school ben ik eerst een jaar als au pair naar Parijs gegaan. Ik wilde eigenlijk journalist worden, maar werd uitgeloot voor die studie. Toen ben ik met Frans begonnen. Echter, in het eerste jaar werd mij al duidelijk dat dat het niet was. Daarom ben ik na het behalen van de propedeuse overgestapt op de toen net nieuwe studie communicatiewetenschappen. Ik dacht dat ik via die weg toch in de journalistiek terecht kon komen. Ik deed onder andere een stage bij de radio, maar ben uiteindelijk in de culturele sector terecht gekomen, onder andere bij Stichting Lira (de auteursrechtenorganisatie voor schrijvers, vertalers en freelance journalisten). Ik was betrokken bij een experimenteel project met toneelschrijvers. Door de financiële crisis in 2008 sneuvelde dit project. Door de crisis was het heel lastig om in de culturele sector een baan te vinden. De vijver was te klein en voor de meeste banen had ik inmiddels te veel ervaring. Dus besloot ik van de nood een deugd te maken. Ik had in de tussentijd een cursus gevolgd bij de Schrijversvakschool in Amsterdam en beseft dat ik fictie wilde schrijven. Ik ben aan de opleiding van de Schrijversvakschool begonnen en heb daarnaast de post HBO-docentenopleiding creatief schrijven gevolgd. Daarna ben ik gaan werken als docent creatief schrijven en schreef ik mijn eerste roman.

Eerste roman 'Zeemansgraf voor een kort verhaal'

In eerste instantie wilde ik een verhalenroman schrijven, een bundel van korte verhalen waarbij de personages elkaar het stokje doorgeven. Het idee was ontstaan tijdens een masterclass bij uitgeverij Contact waar we een verhaal moesten schrijven en ik een personage het verhaal in schreef dat ik al eerder had gebruikt. Ik had 11 verhalen in mijn hoofd. Maar het genre 'korte verhalen' is moeilijk en voor uitgevers ook minder interessant dan een roman. De begeleidende redacteur raadde me aan er een roman van te maken. Ik had in die tijd contact met toneelschrijver en auteur Lot Vekemans en zij heeft me bij haar uitgever geïntroduceerd. Christoph Buchwald, uitgever bij Cossee, was enthousiast over de synopsis en de hoofdstukken die ik had opgestuurd maar had vraagtekens bij de grote lijn. Door de gesprekken met hem ben ik van een boek in vier delen naar drie delen gegaan. (En zo werd mijn verhalenbundel een roman. Een roman in 3 delen), over drie generaties musici met de titel 'Zeemansgraf voor een kort verhaal'. In 2020 werd het ook in Duitsland gepubliceerd ('Nachhall einer kurzen Geschichte'). Daar is het eigenlijk nog beter ontvangen dan in Nederland, hoewel het op de Duitse markt

kwam toen de coronapandemie al was uitgebroken en de Duitse boekwinkels lange tijd gesloten waren.

Van kleurenstalen in de Gamma naar gedichtenbundel

Het schrijven van mijn eerste roman is een lang project geweest, onder andere door de zoektocht naar een uitgever. Ik had nadien behoefte aan wat anders. Bij het afronden van de opleiding tot docent creatief schrijven in 2012 had mijn docent gezegd dat ze het me gunde om meer gedichten te schrijven. Mijn logische brein is best wel dominant. Bij de opleiding heb ik geleerd om mijn rechterhersenhelft meer te gebruiken, creatiever te denken en te associëren. Ik ben toen naar de Poëziewerkplaats in Delft gegaan. Daar komen om de twee weken dichters bij elkaar om elkaars gedichten te bespreken en van feedback te voorzien. De werkplaats wordt begeleid door gerenommeerde dichters. Toen ik deelnam, waren dat Mustafa Stitou en Mark Boog. En zo ben ik begonnen met dichten. Een van mijn eerste gedichten werd in 2018 opgenomen in de PLINT agenda. De kiem voor de dichtbundel 'Het gras van donderdag – gekleurde verzen' is gelegd tijdens een bezoek aan de Gamma. Ik was gefascineerd en geïnspireerd door de kleurenstalen met hun namen – zoals 'scharlaken' voor een specifieke kleur rood of 'vanavond' voor grijsblauw. Daar komt bij dat ik een vorm van synesthesie heb – zo hebben dagen, getallen en letters voor mij allemaal een kleur in mijn hoofd. Ik dacht lang dat iedereen dat zo ervaart, maar kwam er op een gegeven moment achter dat dat niet zo is [opmerking van de redactie: volgens het Max Planck Institute for Psycholinguistics heeft 2-5% van de bevolking een vorm van synesthesie]. Bij die stalen werkte het dus precies andersom, daar werden de kleuren 'bewoord'. Ik heb toen een aantal gedichten verzameld, die ik al geschreven had om te kijken of ik iets met het thema kleur kon en ben verder gaan schrijven. Dat werkt heel anders dan bij een roman waarvoor je veel planmatiger moet denken. Op die manier groeide mijn dichtbundel organisch, zowel qua gedichten als qua kleuren en vormgeving. De "zwaarste" gedichten en corresponderende kleuren zitten vooraan, daarna worden de toon en de kleuren lichter. Ik ben heel blij met de manier waarop de dichtbundel is ontvangen. Uit de reacties die ik krijg, blijkt dat mensen de gedichten maar ook de vormgeving van de bundel heel mooi vinden en echt geraakt worden. Dat vond ik heel leuk om te horen; dichten is heel persoonlijk, je komt dicht bij jezelf dan bij een roman. Een van mijn lievelingsgedichten is het openingsgedicht, een tweeluik met de titel 'Donderdag'.

Terug naar proza

Het schrijven van een dichtbundel voelt nog steeds als een uitstapje. Ik voel me meer een prozaschrijver dan een dichter. Ik ben dan nu ook weer met een korte roman bezig. Daar wil ik verder nog niets over vertellen. Ik heb er deze zomer in Frankrijk aan gewerkt, dat was heel fijn, ik had echt rust en ruimte om te schrijven. In het dagelijkse leven is vrijdag mijn schrijfdag, de andere dagen werk ik als docent bij de Hogeschool Leiden en bij de Schrijversacademie, maar het vergt veel discipline om één dag in de week aan de schrijftafel door te brengen. Dus misschien moet ik de vakanties daar meer voor gebruiken.

Donderdag

I.

In de doe-het-zelfzaak op zoek naar
witsel kwasten crêpetape
staat een woordenwand
mij glimmend in de weg

Uit toonladders van chromatische kleuren
honderdvijftig op zijn minst
pluk ik 'fluweel' 'mimosa' en 'azuur'
dan 'rozenkwarts' 'grenache' 'galjoen'

Zoals ik mijn alfabet mijn getallen
mijn dagen van de week hun maanden
de muzieknoten daartussen
vingerverfde op de muren
van het titanen huis
zo zijn alle kleuren hier bewoond

Rothko zie ik hoor Van Ostaaijen
in deze bouwmarkt om de hoek
mijn donderdag grasser
maart voor een keer vermiljoen

Donderdag

II.

Als ik smaken kies om
mijn herinneringen over te schilderen
staat zij daar met honger en
een vader in haar kielzog

'Ik wil oceaan' zegt ze
en tussen de watertinten
vis ik trefzeker een
wereldzee voor haar op

Eén opspattende blik
dan schuchtert ze weg
'gek van blauw'
hoofdschudt hij achter haar

Fagelstraat: 'koopclub' voor streekproducten Katja Lubina en Gijsbert van Es

In de Fagelstraat is een 'koopclub' actief. Een zevental deelnemers doet boodschappen voor elkaar, om beurten, eenmaal per week, op vrijdag. De clubgenoten hoeven dus maar één keer in de zeven weken op pad, om zeven tassen met levensmiddelen op te halen. De andere weken komen de inkopen 'vanzelf' naar je toe. Christien Kellenaers en Gijsbert van Es zijn de initiatiefnemers.

Waarom is deze club opgericht?

Gijsbert vertelt erover: "Met elkaar kopen we streekproducten, rechtstreeks van boeren en tuinders. We doen dat bij Boerderijwinkel Boterhuys aan de Zijldijk, aan de oostkant van de Kaag. Hier zijn melk, boter, kaas, eieren, vlees, groenten en fruit te koop van boeren die werken zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen. De koeien grazen in 'kruidenrijk grasland', met verschillende plantensoorten, die ook insecten aantrekken en voeden. De boeren houden bij het maaien rekening met weidevogels. Door hier klant te zijn, proberen wij een bijdrage te leveren, hoe bescheiden ook, aan de omslag die veel boerenbedrijven willen maken."

Waarom doen jullie dit in clubverband?

"We hebben een app-groepje dat 'Kaagse Koopclub' heet, maar verder zijn we niet echt een clubje, hoor. Het is vooral makkelijk dat we om beurten de boodschappen voor elkaar ophalen."

Gaat een van jullie dan met een lange boodschappenlijst op pad?

"Nee, dat gaat simpeler. Op zondag mailt Mieke Mul van Boerderijwinkel Boterhuys ons elk apart een bestelformulier. In de loop van de week mailt ieder apart z'n lijstje met

bestellingen terug. Een van ons gaat dan op vrijdag de bestellingen ophalen, die in aparte tassen zitten met onze naamlabels eraan. Deze tassen komen in een kast in de voortuin van Fagelstraat 36 te staan, waar ieder z'n eigen tas kan pakken. En iedereen betaalt apart via een tikkie dat Boterhuys toestuurt."

Doen jullie dit uit idealisme?

"Ja – of is het meer realisme? Je kunt zeggen: 'O, wat vreselijk, die klimaatverandering', en 'Wat erg als onze natuur straks alleen nog maar uit brandnetels en braamstruiken bestaat!' Wij willen ook wat dóen, en dat is: bijdragen aan iets wat ook wel 'de korte keten' wordt genoemd. Deze levensmiddelen komen van dichtbij; het zijn geen spullen die honderden, vaak duizenden kilometers hebben afgelegd in vrachtwagens, koelwagens of vliegtuigen."

Is dat de voornaamste reden om streekproducten te kopen?

"Het is vaak ook smakelijker. Je moet de vanillevla van Boerderij Boterhuys eens proeven! Dan wil je nooit meer vla uit de supermarkt. En het vlees van 'Kaagse' koeien, heerlijk!"

Beter nog: vegetarisch, of veganistisch eten misschien?

"Dat is ieders eigen keuze, uiteraard. Zelf vind ik dat koeien echt bij het Hollandse weidelandschap horen. Persoonlijk heb ik er geen moeite mee vlees te eten, eenmaal in de week, en dan béter vlees, van koeien die een mooi leven hebben gehad."

Je hoort wel zeggen: die bio-producten zijn héél duur. Klopt dat?

"Dat ligt eraan hoe je prijzen met elkaar vergelijkt en wat je zelf belangrijk vindt. Een pond kaas uit Warmond is inderdaad een paar euro duurder dan kaas uit de supermarkt. Mijn keuze is dan: minder kaas eten, maar dan wel kaas waarvoor ik een eerlijke prijs betaal. Waarbij ik me realiseer dat dit ook een beetje een luxe keuze is. Er zullen genoeg mensen zijn die sowieso minder kaas kunnen kopen, doordat ze de hogere energieprijzen en inflatie van dit moment moeilijk of niet kunnen dragen."

Is er plek voor extra leden in de club?

"Natuurlijk, die zijn welkom! Wel lijkt het ons handig om de groep niet al te groot te maken. Misschien zijn er buurtgenoten in de Johan de Wittstraat, of elders, die ook zo'n straat-koopclubje willen vormen? Wij geven graag wat advies om die op te richten. Als je meer wilt weten, mag je mij een mailtje sturen, naar gpvanes@gmail.com."

Nieuw!

Op twee andere plekken in Leiden, niet ver van onze buurt, zijn nog twee (tamelijk nieuwe) mogelijkheden om levensmiddelen uit de streek te kopen:

De winkel *Oogst*, aan de Maresingel 7, is een samenwerking van ruim 10 boeren en andere producenten in de ommelanden van Leiden. De winkel staat onder leiding van Joost van Schie, van Boerderij De Eenzaamheid in Warmond, wiens kaas ook te koop is in de Boterhuyswinkel (zie interview). Het bijzondere van *Oogst* is dat het een winkel is zonder personeel: klanten kunnen de winkel deur openen met een app, zelf hun spullen pakken en vervolgens betalen met dezelfde app (zie www.oogst.shop). De koopclub uit de Fagelstraat had gevraagd of de groepsbestellingen ook aan de Maresingel af te halen zouden zijn, maar dit is logistiek (nog) niet mogelijk.

Rechtstreex is een afhaalpunt voor streekproducten, in Galerie Leidse Lente aan de Haagweg 4. Een uitgebreid assortiment van levensmiddelen valt online te bestellen (zie www.rechtstreex.nl). De bestelde boodschappen staan op woensdagen tussen 16 en 19 uur ingepakt klaar om te worden afgehaald.

Hutspotmaaltijd 2022 Hans Rohlof

De drie-oktobermaaltijd van dit jaar was een heel speciale. Speciaal vanwege een aantal redenen.

Allereerst was er een ploegje schrijvers en een fotograaf van het Leidsch Dagblad, die er een fraai stuk over schrijven in de krant. Dan was het ook voor het eerst dat er een commissaris van de 3 October Vereeniging bij aanwezig was: Yung Lie. Hij vond het zo gezellig dat hij lange tijd bleef, en beloofde dat er volgend jaar weer een commissaris aanwezig zou zijn. Ook speciaal omdat er een groep Oekraïense bewoners voor het eerst in hun leven hutspot aten. En tenslotte speciaal omdat er voor het eerst een kinderprijs uitgereikt werd.

De eters hadden geluk met het weer: het was vrij zacht voor de tijd van het jaar, en daarom waren er zo'n 70 mensen aanwezig uit de buurt. Het belangrijkste onderdeel was natuurlijk de prijsuitreiking. De jury, Frans, Robbert en Pleun, had het er moeilijk mee. Er waren 12 niet-vegetarische en drie vegetarische hutspotten. De jury vond dat wel een scheve verhouding, en hoopt volgend jaar meer vegetarische hutspotten te zien.

De prijs voor de beste vegetarische hutspot, de Groene Stamper, werd gewonnen door Paulien Retél, die, zoals we weten ook voorzitter van de buurtvereniging is. Ze meldde voortdurend dat het geen geval van omkoperij was. Dat klopt ook wel: de Oekraïners vonden haar hutspot ook het lekkerst, terwijl ze de hele gang van zaken toch wat lastig konden volgen.

De Gouden Stamper ging dit jaar naar Nanette van Beukering. Ze verklapte dat ze veel Indische kruiden en ingrediënten in haar hutspot gestopt had. Eigenlijk zoals ze altijd doet met eten om het smakelijker te krijgen. Dat betekent santen, sereh, djahé en djinten, en nog meer, maar dan allemaal zelfgemaakte kruiden uit een stamper, niet uit een potje. Haar hutspot was ook zeer snel op.

De prijs voor de kinderhutspot ging naar Yfke Wieland, die prachtige cups met hutspot had gemaakt, die als een soort taartje door de kinderen gegeten konden worden. Ze nam zeer bescheiden de prijs in ontvangst. Alle prijswinnaars werden uitvoerig gefeliciteerd, en de stemming bleef nog lang goed met dit eten in verbroedering.

Bent u al Vriend van de Leidse Hout?

Wat de Vrienden zoal doen

Met uw 'vriendschap' ondersteunt u de Vereniging van Vrienden bij het onderhouden en schoon houden van het volkspark dat in uw eigen Raadsherenbuurt ligt. Het bestuur van de vereniging is gesprekspartner van de gemeente en behartigt de belangen bij evenementen, vrijwilligers helpen bij onderhoud van het park en ruimen zwerfafval op.

De kosten en baten

Uw 'vriendschap' kost slechts € 15,00 per jaar. Hiervoor ontvangt u het boekje *Dieren in de Leidse Hout* en bent u als eerste op de hoogte van de activiteiten via de digitale Nieuwsbrief. Omdat u buurtbewoner bent krijgt u ook het boek *75 Jaar Leidse Hout*. Actief meehelpen als vrijwilliger bij de Groengroep of bij Team Zwerfafval kan ook zonder betaalde 'vriendschap'.

U vindt alle informatie en het aanmeldformulier op www.vriendenvandleidsehout.nl

Een e-mail sturen kan naar info@vriendenvandleidsehout.nl

Instagram @vriendenvandleidsehout - Facebook VriendenvandeLeidseHout.nl

Activiteiten in het park

In voor- en najaar worden er natuurexcursies georganiseerd en van begin mei tot eind september vinden op zondagmiddag gratis concerten plaats in de Waterlelie.

De programmering en organisatie wordt door het Waterlelieteam verzorgd. Ook de kinderen van de basisscholen in de buurt worden bij het park betrokken.

liv
Yoga Center Leidse Hout

We're opening up for you!

2 (online)
proeflessen

€15

YOGA FOR EVERY BODY

livleidsehout.nl

Kleurenblindheid Kiki Breet, foto en bewerking Kiki Breet

In deze mooie, zwart-witte Raadsheer gaat het dit keer over kleur. Er zijn echter mensen die kleuren niet of minder goed waarnemen. Wij noemen deze mensen 'kleurenblind'. Eigenlijk is deze term niet correct, want vanuit de meeste kleurenblinde mensen zien wel kleuren, alleen minder sterk. Ruim 8% van de mannelijke bevolking is kleurenblind. Bij vrouwen is kleurenblindheid veel zeldzamer; dat heeft te maken met het feit dat de genetische afwijkingen die de aandoening veroorzaken op het X-chromosoom zitten. Mannen hebben slechts één X-chromosoom, vrouwen hebben er twee. Een man is kleurenblind wanneer zijn enige X-chromosoom de afwijking bevat. Een vrouw is alleen kleurenblind als de afwijking op beide X-chromosomen zit. Het is een erfelijke aandoening.

Staafjes en kegeltjes

Ons netvlies bevat staafjes en kegeltjes. Grofweg gezegd zijn de staafjes verantwoordelijk voor het kunnen waarnemen van licht en donker, en de kegeltjes voor het waarnemen van kleur. Er zijn kegeltjes voor de kleuren rood, groen en blauw. Deze kegeltjes kunnen functioneel defect zijn of minder goed functioneren, meestal vanaf de geboorte; in zeldzame gevallen gebeurt dit later in het leven door een ongeval of ziekte. Afhankelijk van welk kleurkegeltje defect is, zie je dus één, twee of drie kleuren en de bijbehorende mengvormen niet, of minder goed. Uitzoeken of je kleurenblind bent, is relatief makkelijk middels de Ishihara-test. Dit is een test waarbij er in een cirkel een groot aantal kleine gekleurde schijfjes staan; door de verdeling van die gekleurde schijfjes zie je meteen een getal staan, behalve als je de kleuren niet kunt onderscheiden. Dan ben je kleurenblind voor die kleuren.

Onze buurtgenoot en nieuw redactielid Wolter is kleurenblind, hij kan groen en rood minder goed waarnemen. Dit is de meest voorkomende vorm van kleurenblindheid. Ik heb hem hierover bevraagd: "Toen ik gekeurd moest worden voor mijn dienstplicht, werden we ook op kleurenblindheid getest. Ik kon geen getal in de cirkel zien en de anderen wel, ik wist meteen wat er aan de hand was. Ik was al wel op de hoogte van het feit dat het in mijn familie voorkwam, maar nu was het dus ook echt bij mij vastgesteld. Je werd er niet op afgekeurd, maar mag niet alles doen in het leger, je mag bijvoorbeeld geen piloot worden. Ik ben een gelijkmoedig mens en heb er eigenlijk nooit echt mee gezeten. Ik ben ermee geboren, dus de last die ik hierdoor ervaar, is minimaal. Een mens kan goed door het leven zonder de rode besjes in een groene struik te zien. Bovendien zie ik rood en groen wel als ze fel zijn."

Veel pathologen zijn kleurenblind

"Ik maak geen gebruik van speciale software of applicaties voor kleurenblinde mensen. Ik ben een hobbyschilder en gebruik daarbij veel kleur. Ik zou weleens willen weten hoeveel beroemde schilders kleurenblind zijn of waren. Verder ben ik gepensioneerd patholoog. Ik weet dat relatief veel pathologen kleurenblind zijn. Het heeft mijn beroepskeuze niet beïnvloed, maar er waren wel enkele situaties waarin het mijn werk enigszins hinderde; voor de opsporing van tuberculosebacillen in weefsel worden preparaten gekleurd met de zogenaamde Ziehl-Neelsen kleuring, waardoor ze lichtroze aankleuren. Ik kon ze niet goed genoeg zien. Ik wist toen al van mijn kleurenblindheid, dus andere pathologen moesten dergelijke preparaten beoordelen. Als patholoog ben ik geïnteresseerd in de relatie tussen kleurenblindheid en de evolutie. Kleurenblinde zoogdieren lijken niet middels natuurlijke selectie uit te sterven, wat impliceert dat er misschien ook een nog onontdekt voordeel aan kleurenblindheid zit. Dat vind ik een grappige gedachte."

Wijn Yuri Ong

Wijn is geweldig, lekker en roemrijk. Het is een prestatie te noemen als de meeste mensen meteen aan wijn denken wanneer er alleen een kleur wordt besteld: "Doet u maar een glas stevig rood" of "Ik heb een lekkere witte koud gelegd". Geen twijfel dat het over het edele druivensap gaat. Maar waar komt deze kleur eigenlijk vandaan? Hoe wordt rode wijn eigenlijk gemaakt en hoe ontstaat witte wijn? En rosé?

Rood, wit of rosé?

Het belangrijkste om te weten is dat de kleurstof van de druif in de schil zit. Dat voelde je misschien al aan. Van de blauwe druiven maak je rode wijn door na het kneuzen van de druiven (waarbij de druiven worden gebroken, maar nog niet worden geplet) de schillen mee te laten vergisten met het druivensap. De kleurstof wordt dan afgegeven. Na de fase van vergisting worden de gekneusde druiven geperst en gaat het rode sap zijn rijpingsfase in: eerst in stalen tanks, dan soms vaten of amforen en tot slot nog in de fles zelf. Maar je kunt ook witte wijn van blauwe druiven maken door de schillen niet of heel kort mee te laten vergisten: *blanc de noirs*. Witte druiven hebben geen kleurstof, dus daar kan alleen witte wijn van

worden gemaakt: *blanc de blancs*. De gekneusde, witte druiven worden eerst geperst waarna vergisting van het sap plaatsvindt. Vervolgens treedt ook hier het rijpingsproces in. Bij rosé weken de schillen van blauwe druiven na het kneuzen kort mee, net lang genoeg om een roze kleur af te geven.

Wijn geeft kleur aan het leven

Los van de waarneembare kleur van wijn, geeft wijn ook kleur aan de maaltijd: een goede wijn-spijscombinatie kan een gerecht nog mooier maken dan het al is. En een mooie fles kan zelfs je afspraak met je vrienden kleuren: de wijn geeft niet alleen de wangen een diepere tint, maar geeft ook net dat extra's aan een gezellige winteravond bij knapperend haardvuur.

THEMA – KLEUR

De kleuren van vlaggen Nicole van der Linden

Vlaggen staan symbool voor een land, een regio, een provincie, een stad of een dorp, een buurt of een organisatie. Vlaggen stralen een bepaalde identiteit uit, bieden herkenning en houvast. Met vlaggen communiceer je; als je iets te vieren hebt door de vlag uit te hangen of na een gewonnen sportwedstrijd door met de vlag door het stadion te gaan. Een vlag wordt door een overwinnaar of ontdekkingsreiziger geplant als teken van eigendom of macht. Een omgekeerde vlag is een teken van protest tegen de gevestigde orde. Vlaggen hebben altijd een of meer kleuren. Behalve de witte vlag, die staat dan ook symbool voor neutraliteit, een teken van overgave.

De Nederlandse vlag bestaat uit drie horizontale banen, van boven naar beneden, rood, wit en blauw, de nationale driekleur. De officiële kleuren zijn helder vermiljoen, helder wit en kobaltblauw. In de 16^e eeuw was de vlag oranje, blanje, bleu waarbij het oranje zijn oorsprong vindt in het prinsdom Orange in Zuid-Frankrijk. Het verhaal gaat dat het oranje vervangen werd door rood omdat deze kleur beter zichtbaar is op afstand, in het bijzonder op zee. Nog eeuwenlang zijn beide varianten gebruikt. Pas in 1937 werden de huidige kleuren officieel vastgesteld en komt het oranje alleen nog terug in de wimpel, die bovendien alleen uitgehangen mag worden op Koningsdag en op de verjaardagen van Amalia, Máxima en Beatrix.

Waarom rood, wit, blauw?

Rood voor het volk, wit voor de kerk en blauw voor de adel. Dat is een van de verklaringen voor het veelvuldig gebruik van deze kleuren in (nationale) vlaggen. De kleur rood valt op, het is een signaalkleur maar kan ook agressie oproepen en gebruikt worden voor protest. Wit is eigenlijk geen kleur, toch wordt wit heel veel gebruikt, juist om als contrast te dienen. Of het neutrale van wit nou zo van toepassing is op de kerk? Blauw is een klassieke kleur die ook veel gebruikt wordt in uniformen en formele kleding.

De technische specificaties van de kleuren

	Helder vermiljoen	Wit	Kobaltblauw
Chromatisch	X=18,3 Y=10,0 Z=3,0	n.v.t.	X=7,5 Y=6,6 Z=25,3
CMYK	0.84.77.32	0.0.0.0	76.50.0.46
RGB (hexadecimaal)	174,28,40 (#AE1C28)	255,255,255 (#FFFFFF)	33,70,139 (#21468B)
RAL	2002	9010	5013

De Leidse vlag heeft maar twee kleuren, rood en wit in drie banen, rood-wit-rood, met als toevoeging het gebruik van de Leidse sleutels, het wapen van de stad.

De betekenis van de gebruikte kleuren bij vlaggen ligt niet strikt vast. Uit een analyse van de kleuren van alle nationale vlaggen komt het volgende beeld:

- rood staat in de meeste gevallen voor bloed/moed/kracht
- wit voor vrede/puurheid
- blauw voor zee/lucht, maar ook voor abstractere begrippen als waarheid en loyaliteit.

De vlag van Oekraïne

De Oekraïense vlag bestaat uit twee horizontale banen in de kleuren blauw en geel. Deze kleuren komen al sinds de 13^e eeuw in de streken rondom het huidige Oekraïne voor en worden toegeschreven aan een banier met een gouden leeuw op een blauwe achtergrond, of ook een gouden, dubbelkoppige adelaar op een blauwe banier. Hoe dan ook, die kleuren zijn altijd onderdeel gebleven van de geschiedenis van de bevolking, ook tijdens alle overheersingen, en zijn vooral sinds eind jaren 1980 weer in het straatbeeld opgedoken. Na de onafhankelijkheid van de Sovjet-Unie is op 4 september 1991 de vlag formeel aangenomen als de staatsvlag. Tegenwoordig worden de kleuren gezien als symbool voor de eindeloze, goudgele graanvelden onder de uitgestrekte, blauwe hemel. Deze symboliek werd pas in de tweede helft van de 19^e eeuw bedacht door nationalist. Voordat deze uitleg aan de vlag werd gegeven, plaatste men meestal de gele band boven de blauwe in plaats van andersom.

Kleur bekennen Marit Timmers

In deze Raadsheer over kleur kan natuurlijk de uitdrukking 'kleur bekennen' niet ontbreken. Wat betekent kleur bekennen? De meest geciteerde betekenis van kleur bekennen is volgens de online encyclopedieën: 'uitkomen voor je mening' gevolgd door 'voor je (politieke) standpunt uitkomen'. Vanaf de jaren 1940 is er nog een betekenis voor deze uitdrukking bijgekomen 'uitkomen voor de seksuele geaardheid'.

Waar komt het vandaan? De uitdrukking 'kleur bekennen' is ontleend aan het kaartspel, waarin met kleur bekennen wordt bedoeld: een kaart spelen van de kleur die wordt gevraagd. Omdat de symboliek van het kaartspel weer voortgekomen is uit de riddertijd zou men ook mogen denken aan de mogelijkheid dat 'kleur bekennen' eveneens verwijst naar de middeleeuwse hoofse minne, waarin de ridder in het toernooi de kleuren van zijn dame droeg en zich voor haar in de strijd begaf. In dat geval 'uitkomen voor je dame'.

Hoe bekennen we kleur in onze wijk of in de Raadsheer?

Tot op heden heb ik nog geen (politieke) discussies op straat meegemaakt tussen bewoners. Ik heb nog geen gesprekken tussen burens gehoord waarbij de ene buur zijn/haar mening (gepassioneerd) verkondigt aan de andere buur. De gesprekken die ik opgevangen heb tijdens mijn diverse wandelingen zijn zeer gemoedelijk en gematigd. Ze kennen best een hoog ditjes-en-datjes-lekker-weer-is-het-weer-vandaag-hè-gehalte.

Kleur bekennen, en in het openbaar voor je mening uitkomen, lijkt in de Raadsheerbuurt niet in de genen (of in ieder geval niet in het gedrag) te zitten. Wat er in persoonlijke sferen gebeurt, daar kunnen wij als redactie natuurlijk enkel naar gissen.

Maar dan de redactie van de Raadsheer, een team redacteuren dat in de pen klimt en dat mogelijk voor een sterke mening over diverse zaken kan gaan staan. Een team dat een bepaald perspectief extreem kan uitlichten, dat mensen zou kunnen verrassen en zaken mogelijk op een andere manier zou kunnen belichten, waardoor u wellicht anders naar zaken (aangaande de buurt) zou kunnen gaan bekijken. Maar nee, eigenlijk tref ik ook hier keurig genuanceerde buurtgenoten die absoluut niet onnodig mede-buurtbewoners willen choqueren of spreekwoordelijk op de tenen willen trappen. Dat is natuurlijk heel lief bedoeld, maar zijn wij dan echt zo fijngevoelig? Zo kleinzerig? Voelen wij ons dan zo snel persoonlijk aangevallen of geraakt door iemand die mogelijk voor een andere mening uitkomt dan de mening die jij mogelijk zelf hebt? Ik vraag het me af. Ik denk dat u, mijn mede-buurtgenoot, best wel tegen een stootje kunt. Dat u zich kunt distantiëren van zaken die het niet waard zijn om u over op te winden en het oké vindt dat u mogelijk een andere mening bezit dan een mede-buurtgenoot.

Tot zoverre mijn kleur bekennen over het kleur bekennen in onze wijk. Ik wens u allen veel levendige gesprekken met uw mede-buurtgenoten toe, die mogelijk weer nieuwe kleuren toevoegen aan uw vast al rijk gekleurde levens.

De kleuren van de bomen in de buurt Nicole van der Linden

De natuur kent ontelbaar veel nuances in kleur. Om die allemaal te benoemen is onze woordenschat te beperkt. En in deze zwart-wit uitgave kunnen we ze ook niet laten zien. De aanstaande herinrichting van de buurt, waarbij een aantal bomen verdwijnen, er 19 nieuwe terugkomen en onze buurt 1130m² groener wordt, is wel een mooi moment om eens stil te staan bij de bomen, bladeren en bloemen en hun kleuren.

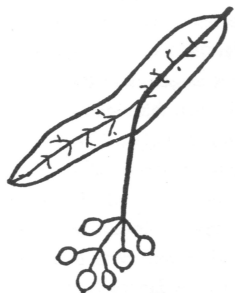
Hogerbeetsstraat

De Chinese mammoetbomen (of watercipressen) die zo typerend zijn voor de Hogerbeetsstraat maken deel uit van de sequoiafamilie. Deze bomen kunnen heel oud, hoog en omvangrijk worden. Ze zijn bij nader inzien dan ook niet geschikt voor een relatief smalle straat in een woonwijk en omdat ze ook niet inpasbaar zijn in het rioolontwerp moeten ze het veld ruimen. Van de watercipres werd aangenomen dat hij uitgestorven was, maar hij werd in 1941 teruggevonden in zuidoost China. Het is een naaldboom waarvan de zachte lichtgroene naalden uitvallen in de herfst, die vormen dan een geeloranje tapijt. De stam valt juist op door de warme roodbruine kleur. Gelukkig staat er een heel rijtje in de Leidse Hout bij het bruggetje naar het Openluchttheater (vanaf de boerderij gezien), dus als u de bomen straks mist, kunt u ze daar nog bewonderen. Als vervangende bomen worden veldesdoorns (of Spaanse aak) geplant die middelgroot worden en een prachtige verkleuring van het blad hebben, van groen naar allerlei schakeringen van rood en geel. Overigens is de boom niet Spaans en is het ook geen aak ('eik'), het is juist de enige inheemse esdoornsoort in ons land.

Fagelstraat

De bomen met de fraaie witte (crème, room) bloesems in het voorjaar zijn meelbessen. In een goed jaar dragen deze bomen zware trossen met fel oranje- of roodrode bessen, en als die rijp zijn en er vanaf vallen liggen de stoepen er vol mee. Het blad is aan de onderzijde grijs of wit of zilver, aan de bovenzijde groen. De bessen zijn eetbaar maar nogal melig; ze worden beter van smaak als ze ingevroren zijn geweest. Ook de vogels wachten met het eten tot 'de vorst er overheen is gegaan'. De bast is grijs. Er worden drie meelbessen bijgeplant in de Fagelstraat.

Johan de Wittstraat/Warmonderweg Bij een statige, brede laan horen statige bomen en dat zijn lindebomen. Het zijn ook typisch Nederlandse bomen, die vroeger veel aangeplant werden omdat ze wat later in het blad komen en hun blad weer vrij vroeg verliezen. Onder een lindeboom profiteer je daardoor van de zon in het voor- en najaar, en van de schaduw van het volle bladerdak in de zomer. Een rijtje leilindes aan de zonzijde van een boerderij vormt een natuurlijke zonwering. Lindegroen is een, misschien wat ouderwets aandoende, maar bekende kleuraanduiding voor onder andere verf. Nadeel van linden is dat bladluizen er ook dol op zijn en daarom valt er uit de lindeboom nog wel eens een geelwit plakkerig goedje. De bij te plaatsen bomen in de Johan de Wittstraat en aan de Warmonderweg zijn daarom krimlindes, die hebben wat minder last van bladluis, terwijl de bijen er dol op zijn, win-win! Van de zachtgele, zoetgeurende lindebloesem kan thee worden gemaakt, waar veel bijzondere eigenschappen aan toe wordt gekend.

Van Ledenberchstraat

Van de rode of zwarte berk worden er hier drie bijgeplaatst. De schors kan zalmrood tot roodbruin zijn en later zwart worden. Dit in tegenstelling tot de witte berk met de opvallende afschilferende zilverwitte bast. Het kleine afhangende blad is diepgroen en verkleurt geel in de herfst. De bloemen/twijgen zijn geelgroen of geelbruin.

Van Oldenbarneveltstraat

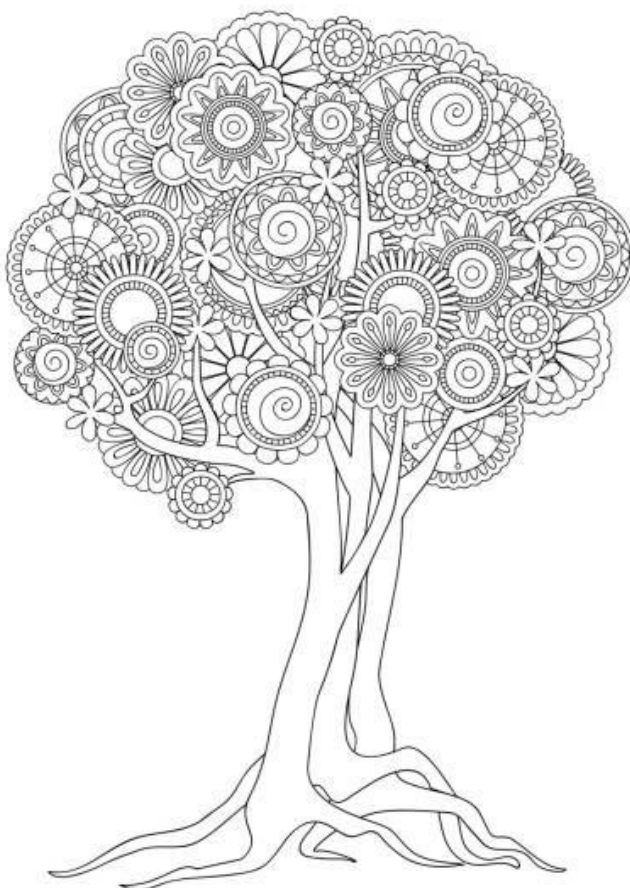
In het vroege voorjaar kan deze straat gerust *Magnolia Lane* genoemd worden, vooral nu de langzaam groeiende bomen wat meer volume krijgen. De grote tulpvormige bloemen van de magnolia (of beverboom, niet te verwarren met de tulpenboom) vallen vooral zo op omdat het donkergroene blad dan nog niet aan de boom zit. De bloemen zijn zuiver wit, zachtroze of donkerroze tot paars. Vaak bloeien ze later in de zomer nog eens, maar dan zijn de bloemen minder goed zichtbaar tussen het blad. Er komen nog eens vier magnolia's bij!

Zelf actief aan de slag met vergroening?

<https://maakgrijsgroener.nl/> <https://www.nationaalgroenfonds.nl/> <https://www.zelfdoeninz.nl/>
www.vriendenvandeleidshout.nl doemee.leiden.nl

De andere straten en bomen in de buurt komen in fase twee van de herinrichting aan de beurt

Kleuren in een kunstwerk komen vaak vanzelf Hans Rohlof

“Vaak gebeurt het dat kleuren in een kunstwerk pas tijdens het maken gekozen worden”, zegt Paulina Verzijden, glaskunstenaar en buurtgenoot. Zij heeft haar atelier en kunstwinkeltje op de hoek van de Van Oldenbarneveltstraat en Johan de Wittstraat. Al 23 jaar woont ze in deze buurt. “Het is niet zo dat je als een huisschilder van te voren de kleur bepaalt of opgedragen krijgt. Nee, tijdens het maken van het kunstwerk kan er nog van alles veranderen. Zo kan het zijn dat je van bepaalde kleuren afziet, en juist andere kleuren gaat gebruiken of mengen. In het kunstwerk *Plienflor* dat ik samengesteld heb, zie je dat duidelijk. In de buitenste ring van het vierkante object zie je vrij willekeurig gekleurde bloemen op een vrij willekeurig gekleurde ondergrond. Maar naar binnen toe wordt de kleur paarser. Paars is namelijk een samengestelde kleur, van rood en blauw en komt daardoor in een hogere of andere orde. Helemaal in het midden worden de bloemen zwart. In feite komen dan alle kleuren bij elkaar. En in het centrum zijn de bloemen weg. Je zou het hele kunstwerk kunnen zien als een verwijzing naar het verdwijnen van de natuur. Als we niet goed op de natuur letten, zullen de laatste bloemen verdwijnen. Dan verdwijnen ook alle kleuren uit onze omgeving, uit ons leven. Zo interpreteren omstanders het ook, de boodschap was blijkbaar heel duidelijk. Ik heb het dus als een waarschuwing bedoeld. Vanuit de buitenste cirkel waar de kleuren nog bestaan kunnen we naar het zwartste zwart en de afwezigheid van alle leven in het midden gaan.”

Paulina heeft onlangs haar examententoonstelling gehouden van de opleiding glaskunst bij het Instituut voor Kunst en Ambacht te Mechelen, België. Daar heeft ze verschillende objecten laten zien. Voor de kenners: de twee eerste objecten zijn gemaakt van pate verre, een brokkelig uitzijnde maar toch sterke glassoort. Het tweede object is een bol van 60 centimeter diameter, inclusief bloemen. De titel, *Natuurkracht*, slaat op de mogelijkheid van de natuur om overal weer tevoorschijn te komen, uit alle hoeken en gaten.

Paars is de kleur die bij mij past

“Het construeren van de bol was een echte crime,” aldus Paulina, “maar dit terzijde. Hier komt de kleur paars ook weer sterk terug, en die geeft het kunstwerk een krachtige maar toch niet agressieve uitstraling. Paars is volgens mijn lerares,

Sandra de Clerck, de kleur die bij mij past. Waarom kon ze niet goed uitleggen. Ik neig de laatste tijd juist steeds meer naar groen. Maar groen zou hier misschien ook te alledaags zijn geweest.” De bol staat momenteel goed ingepakt thuis. Binnenkort wordt hij vervoerd naar Praag en tentoongesteld in het Rosenberg paleis op de Praagse Burcht. Hij is namelijk genomineerd voor de 12° Stanislav Libensky Award, waarnaar hij met 40 andere glasobjecten van over de hele wereld meedingt.

Dat glas natuurlijk ook kleurloos kan zijn, of praktisch kleurloos, bewijzen de bergen van doorzichtig glas die Paulina gemaakt heeft. Deze objecten zijn samen met de boompjes erop gegoten in mallen. “Ik kwam op het idee voor deze kunst omdat ik herinneringen kreeg aan de reizen die ik heb gemaakt op de achterbank van de auto van mijn ouders naar Italië. Als we door de Alpen reden, zag ik bergen of wolken: dat was niet goed te zien. Alleen aan de rij bomen bovenop kon ik dan afleiden dat het toch bergen waren. In de tentoonstelling heb ik ze via een ingewikkelde constructie opgehangen. Zodat de bezoekers zelf konden beslissen of ze wellicht toch wolken zagen. Goede observatie maakt van de wolken bergen, omdat ze de bomenrij erop zien.”

Kleur in kunst, en zeker in glaskunst, is een kwestie van veel experimenteren. Paulina is nog lang niet uitgekeken op de diverse kleuren. Wie weet is dit het begin van haar groene periode. Dat kunnen de voorbijgangers dan zien in haar winketalage op de Van Oldenbarneveltstraat 38.

Happy Artist Mariska Eyck: Kleur is leven Martine Voskuil

Op de Rijsburgerweg heb je misschien wel eens de vrolijke muurschildering gezien op het woonhuis van de Happy Artist. Er blijkt een positieve, gedreven vrouw te wonen die kleurrijke kunst maakt om licht en plezier in de wereld te brengen.

Wie ben je?

“Ik ben Mariska Eyck, 63 jaar. Ik ben kunstenaar, maar ook dokter en therapeut. Ik werkte met gezinnen met kinderen met complexe problemen. Verder was ik intervisor voor groepen dokters. Maar ik heb er altijd bij geschilderd en getekend. Als driejarige tekende ik de lakens al vol, die zijn natuurlijk zo groot en mooi en wit. Mijn moeder was er niet altijd

blij mee, maar vertelde het later als leuke anekdote. Ik woon met mijn man aan de Rijsburgerweg sinds 1997. Onze drie kinderen zijn het huis uit.”

Hoe maak je je kunst?

“Ik begin elke ochtend heel vrij te werken, vanuit vlekken, lijnen, heel willekeurig. Dan denk ik: wat zit ik nu te maken? En meestal is het toch iets wat mij bezighoudt, wat in de wereld speelt of in mij. Halverwege de dag switch ik en bewerk ik dit of een ander kunstwerk tot iets wat ik de wereld in kan brengen, in een boek, een mooie post of een briefkaart. Meestal doe ik dat op de computer. Ik post een paar keer per week op Instagram (mariskaeyck) en facebook. En ik laat mijn werk drukken op producten, zoals tassen, stickers en t-shirts. Meestal ben ik met een projectje bezig. Ik heb net een kleurboek gemaakt. Dat is natuurlijk in zwart-wit, maar het gaat over: wat voegt kleur toe.”

Waar komt de naam Happy Artist vandaan?

“Ik merkte dat het kunstenaarschap heel serieus en beladen kan worden en dat heeft mij lang belemmerd. Mijn interne criticus zat mij op de nek en zei dan: ‘Dit lijkt nergens op,’ of ‘Dit wordt nooit wat.’ En als iets alle motivatie wegneemt, is het dat wel. Ik realiseerde me: dit werkt niet. Ik wil kunst maken op een manier die voor mij werkt. Ik wil een gelukkige kunstenaar zijn.”

Wat voegt kleur toe?

“Dat is heel persoonlijk. Voor mij is kleur heel belangrijk, kleur is leven. Het zegt iets over je stemming. Meestal gebruik ik heel veel kleur. Dat betekent trouwens niet dat ik zwart-wit niet mooi vind, alle tekeningen zijn ontstaan als zwart-wit. Maar als iets kleur heeft, begint het te kriebelen. Hierom wilde ik een kleurboek maken, om anderen te laten zien: kijk eens wat jij kunt toevoegen.” Het kleurboek heet: *Always color outside the lines!!!*

“Wat mij opvalt is dat er tegenwoordig een hang is naar zoveel mogelijk neutraliteit. Badkamers zijn grijs en wit, interieurs hebben heel neutrale tinten. Ik vind het jammer dat mensen het niet meer zo durven om kleur te bekennen. Dat heeft, denk ik, te maken met een trend in de maatschappij om dingen steeds perfectionistischer te doen, misschien onder invloed van social media. Ik mis hier en daar een beetje kleur. Als we nou wat meer durven strooien met kleur, misschien helpt dat om het iets minder perfect te maken.”

Heb je een voorkeur voor een kleur?

“Deze vraag verwachtte ik al. Ik vind alle kleuren mooi en ook om ze tegen elkaar te zetten of juist tegen neutrale tinten. Maar ik houd wel heel veel van rood. Een aantal jaar geleden heb ik daar een experiment mee gedaan voor de Kunstroute. Ik heb een rol pakpapier genomen en ben gaan schilderen in alleen maar rood en afgeleiden van rood. Dat heb ik twee weken gedaan, tot het een schilderij was van 15 meter. Dat was heel interessant, want zo kom je veel meer over een kleur te weten. Hij kruipt onder je huid, je gaat steeds meer nuances zien. Ik heb het idee om dit nog eens met een andere kleur te doen, met blauw bijvoorbeeld.”

Wat voor rol speelt kunst in jouw leven?

“Ik kan niet zonder leven en dat is eigenlijk altijd zo geweest. Ik kan echt het gevoel hebben: mijn handen moeten nu iets maken. Dat is iets dat ik de laatste jaren maar niet meer ontken. Ik dacht altijd dat kunst maken een keuze was voor mij, maar het is makkelijker om mijn natuur te volgen.”

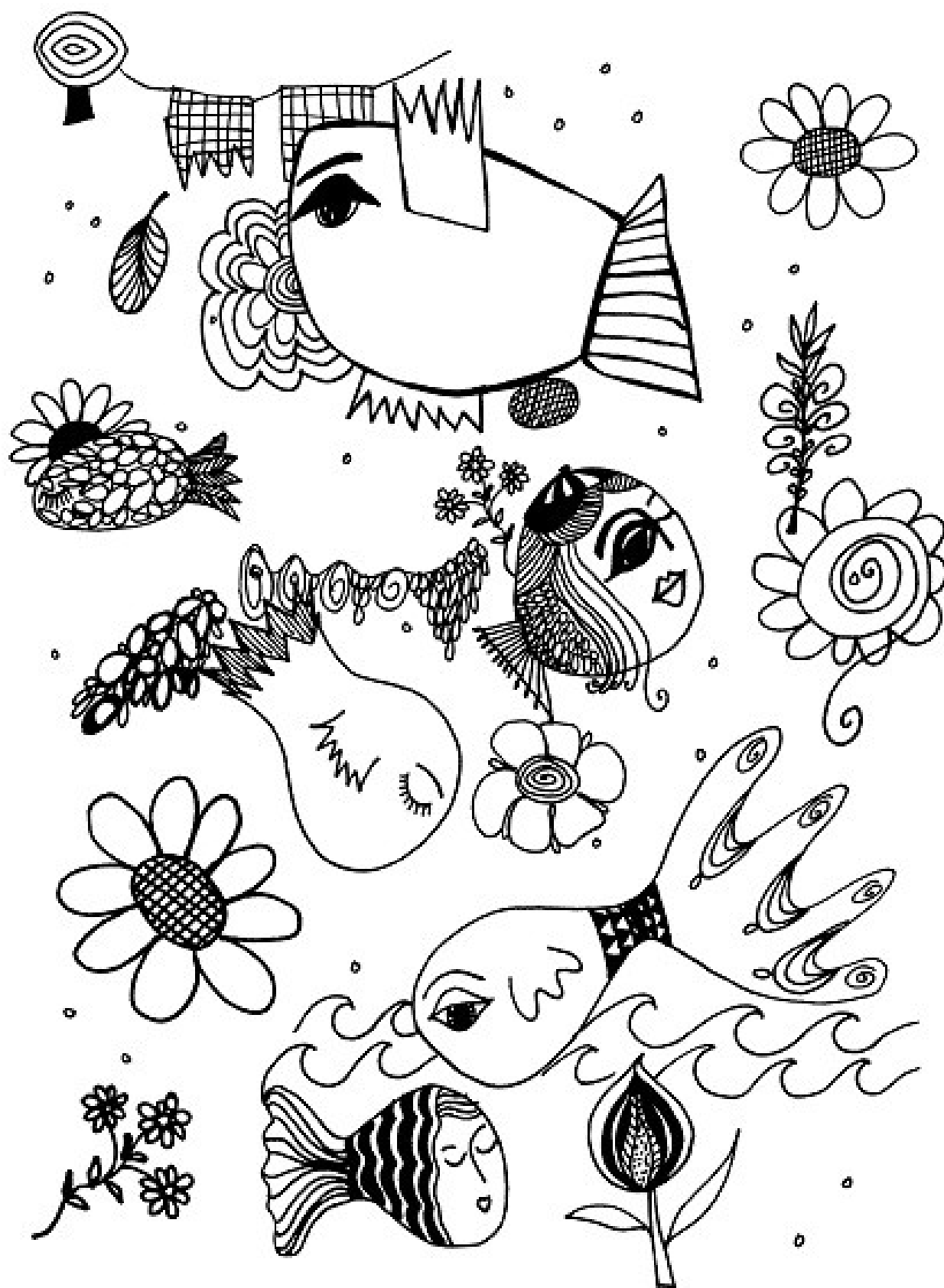
Maar je hebt psychologie en medicijnen gestudeerd

“Ook op de middelbare school tekende ik heel veel, maar ik had het idee dat het plezier van tekenen weg zou vallen als ik het zou studeren of er mijn werk van zou maken. En ik denk eigenlijk dat dat wel klopt. Ik heb nog een tijdje de Vrije Academie gedaan, maar dat was het voor mij toch niet. Ik moet op de een of andere manier heel vrij zijn. Ik maak het beste werk als ik in een hoekje zit te prutsen, dat is mijn ideale leven.

Ik heb wel altijd een paar uur per dag getekend en geschilderd, naast het studeren, mijn werk en de kinderen. Vroeger kon ik met heel weinig slaap toe, toen schilderde ik vooral 's nachts. Maar op een gegeven moment merkte ik: nu moet ik gewoon kiezen.”

Waar kunnen we je werk zien?

“Je kan op mijn website kijken: www.mariskaeyck.com. Maar niet alles staat op de website, dus mensen mogen ook altijd een mailtje sturen om langs te komen. Bij de Kunstroute [red: deze was in het laatste weekend van september] rijd ik rond met een rijdend atelier. Ik ben een auto aan het beschilderen waarin kinderen en volwassenen een tekening kunnen maken, een kaartje kunnen kopen of een kletsje kunnen maken over kunst. Ik vind dat kunst veel meer verspreid moet worden. En dat het wat makkelijker en ook luchtig mag zijn. Mensen laten zichzelf heel erg beperken. Ze denken snel: ik kan het niet of het moet mooi worden. Dat vind ik heel erg zonde. Want iedereen die een potlood vast kan houden kan kunst maken.”

De Culinaire Raadsheer - Herfst in de keuken Gerben de Jonge

Vandaag heb ik het gevoel dat de zomer voorbij is, het is half elf in de ochtend en het licht in de woonkamer moet aan omdat het te donker is. Hoewel september vaak nog mooie dagen kent, is de herfst al onderweg. En dus ligt de tijd van lichte salades en koude soepjes achter ons. Tijd weer voor wat steviger werk.

Groente

Een groente die ik heel erg met de herfst associeer is de aardpeer, ook wel topinamboer of Jeruzalem-artisjok genoemd. Aardperen zijn grillig gevormde knollen, ze lijken wat op gemberwortels. Ze zijn lichtbruin, violet, roze of wit van kleur. Aardpeer is wat zoet. Sommige mensen vergelijken ze met oesters of artisjok met een licht nootachtige smaak.

De aardpeer is een zonnebloemachtige (*Helianthus tuberosus*), die oorspronkelijk uit Noord-Amerika afkomstig is. In Nederland blijkt deze groente ook uitstekend te groeien. Hij wordt zelfs als onkruid bestempeld. Boven de grond ontwikkelen aardperen stengels van wel drie meter hoog, en gele bloemen die duidelijk verwant zijn aan zonnebloemen. Het loof is evenwel niet eetbaar; de aardpeer wordt gehouden om zijn wortelknollen die onder de grond als een soort aardappels aan de plant groeien.

Culinair

De smaak van aardperen is vrij mild en zoetig. Heel verse exemplaren kunnen uitstekend rauw worden genuttigd. Ik heb daar geen ervaring mee. Ze zijn dan blijkbaar lekker knapperig en krokant en vrij sappig (bijna als radijs). Ze smaken volgens sommigen naar artisjok. Anderen vinden dat de smaak meer nootachtig is, aards, of zelfs als die van oesters. Door hem te koken of anderszins te garen wordt de aardpeer nog heel wat zoeter, met eenzelfde vrij zachte, bijkans romige textuur als van bijvoorbeeld aardappels. Ik vind aardperen dan ook een mooie toevoeging in zachte smaken, door de aardperen krijgt het gerecht meer smaak zonder overheersend te worden.

Een prachtig gerecht, waar de crème van aardpeer een fantastische smaaktoevoeging geeft is een gerecht van Niven Kunz, Snijboon à la carbonara met aardpeer en spekjes.

SNIJBOON À LA CARBONARA MET AARDPEER EN SPEKJES (Niven Kunz)

Ingrediënten (4 personen)

16 snijbonen	1 eetlepel olie
80 gram bundelzwammen	1 sjalot
2 theelepels tijm	6 kwarteleitjes of evt. kippeneitjes
1 deciliter melk	peper
30 gram boter	zout
100 gram (vega)spek	10 gram Parmezaanse/geraspte kaas
4 stuks aardperen	

Vorbereiding

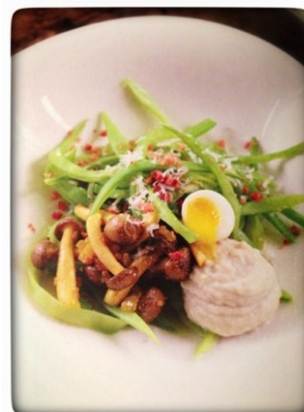
Snijd met een dunschiller lange repen van de snijbonen. Blancheer deze en dompel daarna even onder in koud water. Schil de aardperen.

Koken

- Kook de aardperen tot ze gaar zijn. Maak een puree en duw deze door een fijne zeef of stamp fijn met een stamper.
- Gebruik geen keukenmachine, dan wordt het lijm! Zout de aardpeermousseline op smaak.
- Pocheer de eieren 1 minuut in water met wat azijn. Houd warm. Neem er 6 voor het geval er eitjes mislukken...
- Maak in een klein pannetje de kaassaus door al roerend de geraspte Parmezaanse kaas en melk langzaam tegen de kook aan te brengen. Breng op smaak met zout en peper. Om een schuim hiervan te maken doe je het mengsel eventueel in een kidde (spuitbus) en houd dan au bain-marie warm. Even aanzetten in wat olijfolie met het sjalotje en wat zout en peper en tijm. Houd warm.
- Spekjes krokant bakken in pan of in de oven.
- Verwarm de snijbonen in een pannetje met wat boter en breng op smaak met zout en peper. Voor een mooie presentatie kun je de bonen opdraaien met een vork.
- Verwarm de mousseline in een scheutje room. Of doe deze in een spuitzak en warm op in heet water.

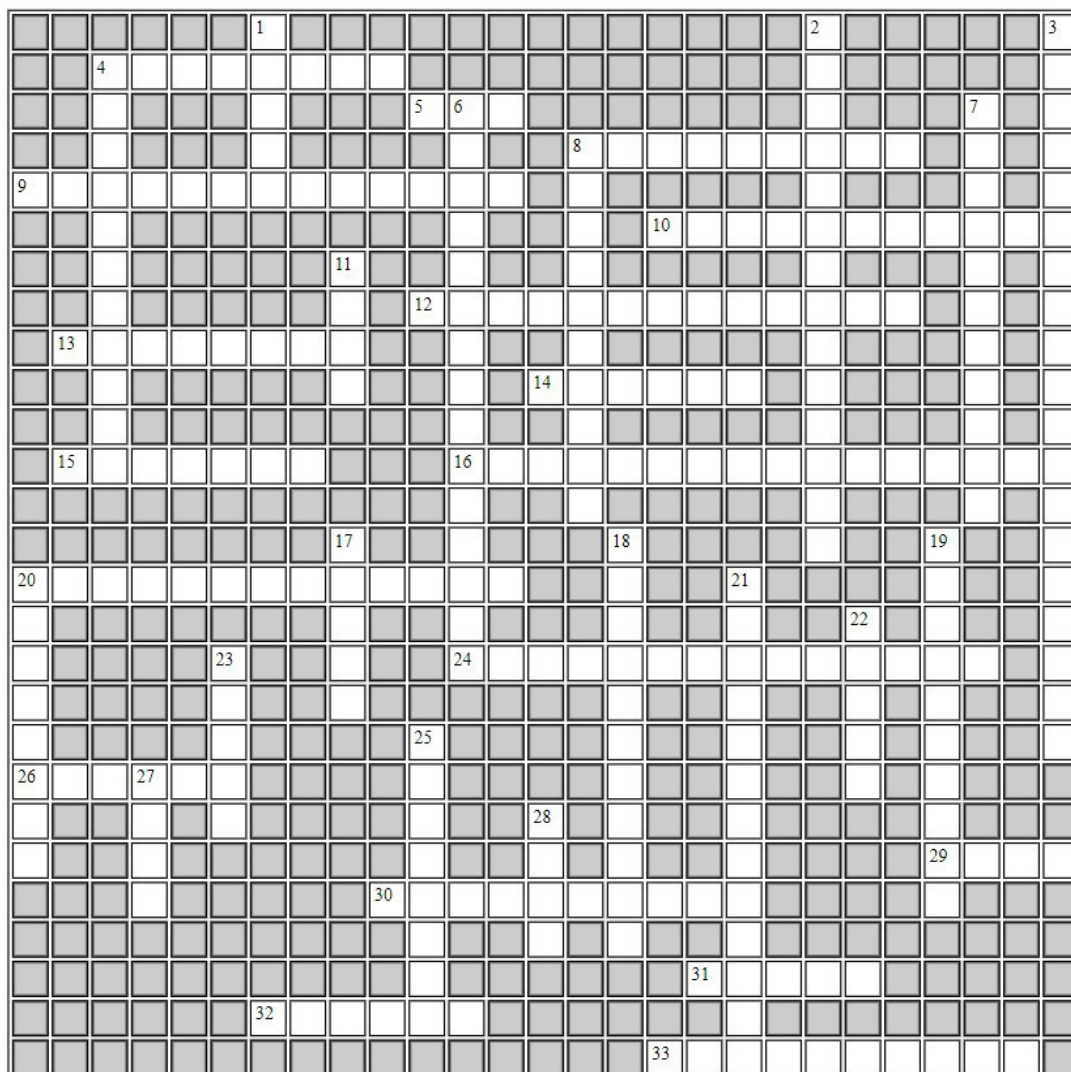
Serveren

Als eerste leg je de mousseline op het bord, hiernaast het kwartelei. Hierover de snijboon, de zwammetjes en het schuim. Als laatste het spezkout en wat fijn geraspte Parmezaanse kaas. **Eet smakelijk!**

THEMA - KLEUR

Themapuzzel kleur Marit Timmers

Horizontaal

4. orangerode kleurstof
5. openluchttheater (afk)
8. saai
9. resultaat van een kleuradvies
10. opknappen
12. emoties door kleur
13. e162
14. helder maken
15. festival in de leidse hout
16. oranje in chinese talen
20. verft op doek
24. jaarlijkse hardloophwedstrijd
26. klankkleur
29. kleur van de rijkdom
30. kleurenblindheid
31. haarkleur door minder melanine
32. kleur met de kortste golflengte
33. eenkleurig

Verticaal

1. middelste kleur van de regenboog
2. kwaliteit van een kleur
3. interieurontwerper
4. kleuren zien bij letters
6. favoriete kleur
7. met ov gaan zonder te betalen
8. voor kinderen met stiften
11. kleur van de lente
17. zichtbare straling
18. veelbelovend
19. schutkleur
20. lichtgevoelige cel in het oog
21. veroorzaakt door afname chlorofyl
22. kleur van de lucht
23. verfplankje
25. land met blauw gele vlag
27. veelkleurig
28. kleur van de liefde

Garage E. Brouwer

van Oldenbarneveltstraat 37 2334 AE LEIDEN
071 -3626768 06-53563104 garagebrouwer@kpnmail.nl

Fiat, Lancia, Alfa Romeo en Abarth specialist

U kunt bij ons terecht voor:

- APK
- Onderhoudsbeurten
- Olie verversen
- Accu's
- Banden
- Schokdempers
- Uitlaten
- Remmen
- Ruitreparatie
- Airco controle/ reparatie

En natuurlijk ook voor advies.

Het adres voor APK, Onderhoud en reparatie van uw auto

Familiebericht

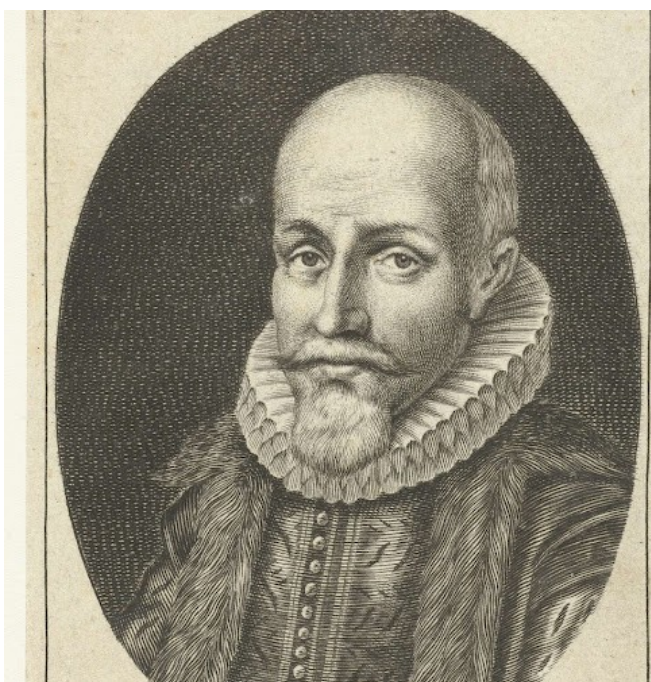
Op 12 augustus is Axel Hodge geboren.

Hij is de zoon van Jackie en Casey en de kleine broer van Zoë van drie jaar.

De Hodge family is twee jaar geleden vanuit de binnenstad naar de Fagelstraat verhuisd.

Een schets van onze Raadsheren

Wij zijn bewoners van de Raadsherenbuurt. Wat raadsheren waren, daarover hebben we misschien nog een beetje een idee. Maar wie waren zij nou eigenlijk? De raadsheren naar wie tien straten in onze buurt zijn vernoemd, speelden 175 jaar lang (tussen 1561 en 1736) een vooraanstaande rol in de Nederlandse geschiedenis. (Raad)pensionarissen waren adviseurs van de bestuurscolleges in de steden en gewesten van de Nederlanden in de 16^e, 17^e en 18^e eeuw. De (raad)pensionaris was de voornaamste bezoldigde ambtenaar (pensio = wedde = betaalde) in dienst van de meeste grote steden en van de belangrijkste plattelandsdistricten. Raadpensionarissen waren Johan van Oldenbarnevelt, Johan de Witt, Paulus Buys, Caspar Fagel, Anthonie Duyck, Adriaan Pauw en Simon van Slingelandt. Rombout Hogerbeets, Gilles van Ledenberch en Coenraad van Beuningen bekleedden elders in de vele bestuurscolleges van de Republiek een sleutelpositie. In de Raadsheren van 2022 tot medio 2024 plaatsen we de levensverhalen van onze tien raadsheren. Deze artikelen werden eerder gepubliceerd in De Raadsheer van januari 2000, ter ere van het 75-jarig bestaan van onze buurt. De verhalen waren deels gebaseerd op eerder geplaatste stukken van Els van Eijk van Heslinga en Peter Pot. Waar nodig zijn de teksten aangepast.

Gilles van Ledenberch: dode regent kreeg de doodstraf Gijsbert van Es

Gilles van Ledenberch was ambtgenoot van Johan van Oldenbarnevelt in de Staten van Utrecht. Van Ledenberch was van zeer eenvoudige komaf: zijn vader was metselaar. Hij was katholiek opgevoed. Al jong was hij als lekenbroeder ingetreden in de abdij van Mariënweerd. In de dagen van de Beeldenstorm, in 1566, ging hij over tot het calvinistische geloof.

Aansluiting bij de Opstand tegen de Spaanse koning

Een verandering van geloof was in die jaren vooral ook een politieke keuze: Van Ledenberch sloot zich aan bij de Opstand tegen de katholieke Spaanse koning. Hij kreeg werk als klerk bij de Staten van Utrecht. In 1588 wist hij hier zelfs het hoogste ambt van secretaris te bereiken (in Holland: 'advocaat van den lande', later: raadpensionaris). Van Ledenberch had intussen ook veel geld en status verworven door drie huwelijken met vermogende vrouwen.

Weerstand tegen Van Ledenberch

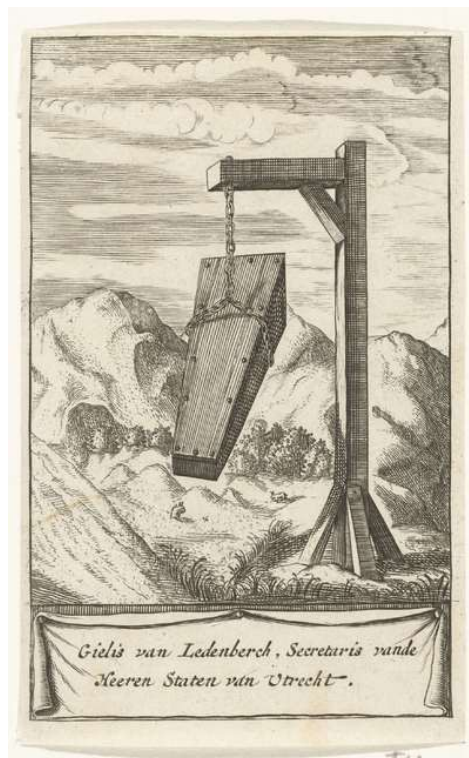
In 1610 kwam in Utrecht een protestactie tegen Van Ledenberch op gang. Her en der verschenen pamfletten tegen de Utrechtse secretaris, die veel te veel macht zou hebben verworven. Hij werd afgeschilderd als een parvenu, een zoon van het lage volk die door geld en geluk omhoog was gevallen. Hem viel de weinig vleienende bijnaam 'paus van Utrecht' ten deel. In het conflict tussen Maurits en Van Oldenbarnevelt, dat in Holland steeds hoger opliep, bleef Van Ledenberch onvoorwaardelijk de zijde kiezen van de Hollandse landsadvocaat.

BUURTGENOTEN

De Staten van Utrecht vormden daarbij zelfs een eigen legertje tegen het Staatse leger (de zogenaamde 'waardgelders'), wat legeraanvoerder Maurits als een regelrechte provocatie opvatte. Maurits kwam in juli 1618 hoogstpersoonlijk naar Utrecht om dit legertje af te danken en regenten te ontslaan die hem onwelgevallig waren ('de wet verzetten'). Van Ledenberch vluchtte weg uit Utrecht. Een maand later keerde hij terug. Hij werd daarbij onmiddellijk gearresteerd en overgebracht naar Den Haag.

Dode regent krijgt de doodstraf

In een brief aan zijn zoon op 27 september 1618 schreef hij dat hij een 'onterend' vonnis verwachtte. Hij zei te vrezen dat zijn goederen verbeurd zouden worden verklaard, een gangbare straf in die dagen. In de nacht van 28 op 29 september pleegde hij zelfmoord om te voorkomen dat zijn familie in armoede zou worden gestort. Zijn politieke tegenstanders probeerden op lugubere wijze te 'voorkomen' dat Van Ledenberch zijn 'gerechte straf' zou ontlopen. Na het uitspreken van het doodvonnis in mei 1619 werd zijn lijk met kist en al aan de galg opgehangen. En ook daarna vond zijn stoffelijk overschot geen rust: jeugdige tegenstanders schonden zijn graf. Tenslotte werd Gilles van Ledenberch in het geheim bijgezet in de kapel van het Slot Zuylen bij Utrecht.

ADVERTENTIE

ARCO BOUW

Verbouwing Aanbouw Dakkapel Badkamers

015 8795139

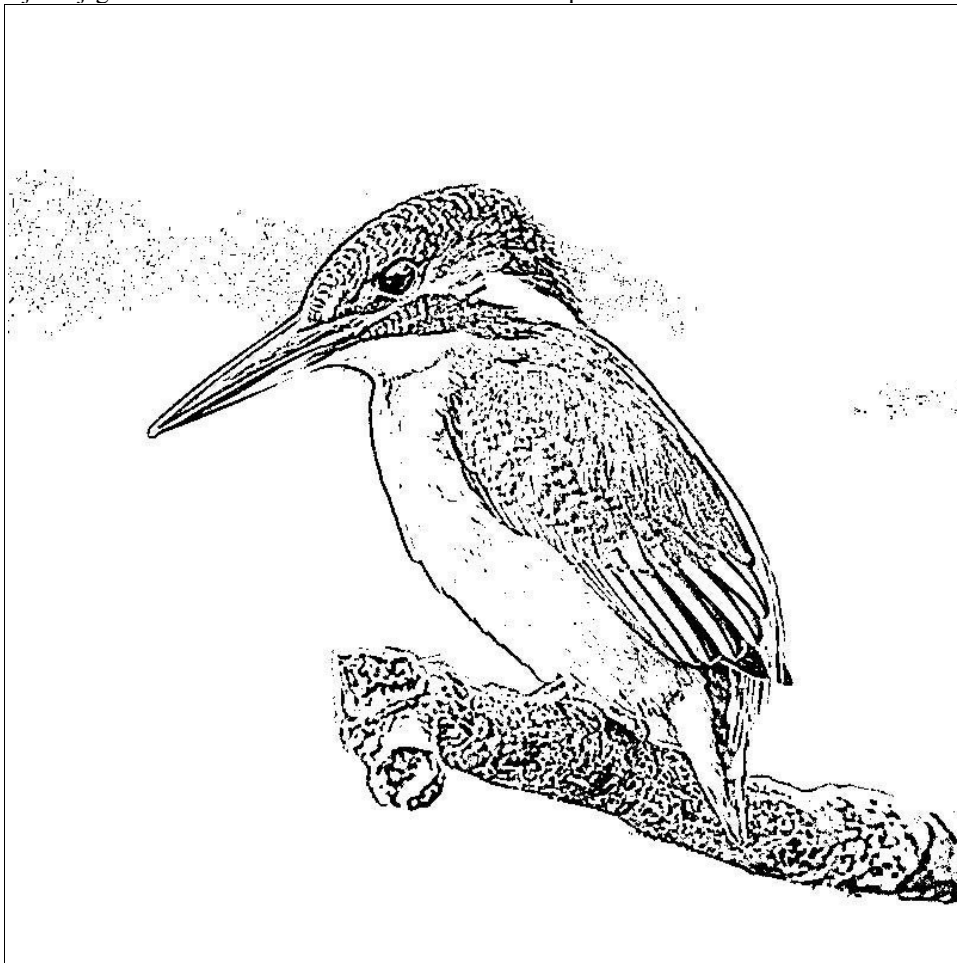
info@arcobouw.nl www.arcobouw.nl

De kleuren van vogels in de buurt Nicole van der Linden, 'kleurplaat' Kiki Breet

Vogels zelf zijn zich er natuurlijk niet van bewust maar de kleuren van hun veren komen vaak terug in de naam die de mens ze gegeven heeft. In exotische oorden zijn die kleuren veel opvallender dan in ons land. Toch hebben wij ook genoeg kleurvariatie bij de vogels in onze buurt, dichtbij huis.

Groene specht

De groene specht laat zich zelden zien, maar laat zich des te beter horen. Als je zijn schrille roep kent, hoor je hem vaak in de buurt. Hij vliegt meestal hoog over, van boom naar boom, maar zoekt zijn voedsel juist op de grond. Goede kansen om hem te zien zijn bij het groepje bomen op het landje van Bremmer en rondom het Openluchttheater in de Leidse Hout, maar ook in de achtertuinen tussen Rijsburgerweg en Van Oldenbarneveltstraat is hij regelmatig te horen. Je herkent de groene specht aan zijn olijfgroene verenkleed en de rood met zwarte kop.

Ijsvogel

Als een blauwe, iriserende lichtflits schiet de ijsvogel tussen de bomen door. Vooral in de buurt van water, waar hij naar visjes duikt. De blauwe kleur van zijn bovendek en de contrasterende oranje buik zitten wel niet in zijn naam, maar zijn zo typerend en bijzonder dat ik deze vogel hier toch wil noemen. Waarom dan die naam? Mogelijk een verbastering van de Duitse naam Eisenvogel (letterlijk: 'ijzervogel'), vanwege de metaalachtige glans van zijn blauwe veren. Een andere verklaring voor de naam is dat de ijsvogel zich in een strenge winter bij het ijs ophoudt op zoek naar vis. In de Leidse Hout is begin september het derde nest jongen uitgevlogen, het gaat dus goed met de ijsvogel in onze buurt.

Roodborstje

Misschien wel het schattigste vogeltje om te zien (in onze tuinen dan) vind ik het roodborstje. Zo schattig is dit kleine druktemakertje overigens niet, dat rode borstje is er niet voor de sier maar om indruk te

maken op soortgenoten. Roodborstjes hebben een sterke territoriumdrang en dulden geen inwoning, behalve als dit nodig is voor de voortplanting. Met de mens hebben ze wel een soort verstandhouding, ze komen graag eten van voer in de tuin en badderen in het vogelbadje. Met hun zwarte kraalootjes lijken ze ons ondertussen in de gaten te houden.

Witte pauw

Bij de herten, ganzen en kalkoenen in de Leidse Hout wonen ook witte pauwen. Een (zuiver) wit verenkleed komt voor bij albino's of als winterkleed van dieren die in poolgebieden leven. De witte pauw is een mutatie van de blauwe pauw en doorgefokt voor de witte veren, die voor decoratie en sier worden gebruikt. Over het algemeen zien vrouwtjesvogels er minder fraai uit dan de mannetjes. De vrouwtjes van de witte pauw zijn qua kleur weliswaar niet van de mannetjes te onderscheiden, maar ze hebben niet zo'n fraaie, lange staart. De vogels zijn eeuwen geleden vanuit Voor-Indië naar Europa gebracht. Pauwen kunnen veel herrie maken, vooral in de paringsperiode, en ze werden daarom, net als ganzen, ook wel als waakdieren gehouden.

Zwarte zwaan

In de Leidse Hout woont ook een koppeltje zwarte zwanen. Inmiddels zijn we wel gewend aan deze donkere zwanensoort, maar in de 17e eeuw werd de term 'zwarte zwaan' gebruikt voor iets wat niet bestond. Pas toen ze na ontdekking in Australië ook in Europa werden ingevoerd, geloofden mensen dat deze dieren echt zijn. De meeste zwarte zwanen in Europa worden gefokt, en in parken en tuinen gehouden voor de sier. Interessant dat we zowel (zuiver) witte dieren als geheel zwarte extra bijzonder vinden.

Vis van de afslag

Kakelvers thuis geleverd!

WWW.VISVANDEAFSLAG.NL

**PROFESSIONELE KWALITEIT VOOR THUIS
GEEN MINIMALE ORDERGROOTTE
T/M ZONDAG BESTELLEN, WOENSDAG GRATIS THUIS GELEVERD!**

BIJ VRAGEN KUNT U MIJ BEREIKEN OP 0651716590 (JOEP)

Van de straat Foto's Anne Sanderink, Jacqueline Balhan, Nicole van der Linden

Woensdag 19 oktober is het al weer vijftien jaar geleden dat Jan Wolkers overleden is en dat wordt op verschillende manieren herdacht. Voor meer informatie: Oktober Wolkers maand 2022 | Oegstgeest (terugnaaroeegstgeest.com)

In de herfstvakantie is er een **kleurplatenwedstrijd** voor de kinderen. De kleurplaat van een blad van de tulpenboom is bijgesloten bij deze Raadsheer. Het laatste kunstwerk van Jan Wolkers (te zien in de Lakenhal in Leiden) 'Het grote gele doek' is geïnspireerd op de bladeren van de tulpenboom op landgoed Oud-Poelgeest. Die bladeren kleuren in de herfst cadmiumgeel. Kleur het blad zo mooi, origineel of creatief mogelijk in (of plak er gele bladeren op!), lever het voor dinsdag 25 oktober in bij de receptie op Kasteel Oud-Poelgeest en wie weet win je een leuke prijs!

Voor volwassenen is er gelegenheid om op woensdag 26 en zaterdag 29 oktober 14.00 uur vanaf kasteel Oud-Poelgeest de **Wolkerswandeling** onder begeleiding te lopen. Aanmelden is noodzakelijk via mvanderjagt@dorpsmarketingoegstgeest.nl en de kosten zijn €5,00 inclusief koffie of thee onderweg.

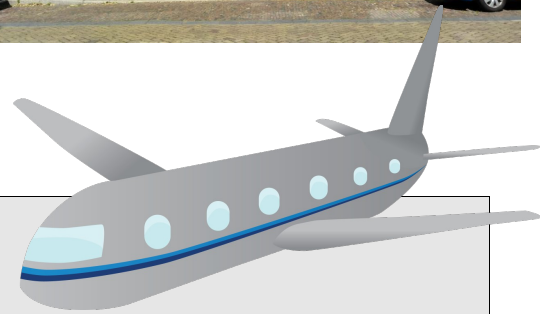
Druiventrossen kleuren de buurt, zoals op hoek Van Beuningenlaan/Van Ledenberchstraat en hoek Johan de Wittstraat/Van Oldenbarneveltstraat. Het oogt als een goed druivenjaar.

In de Van Oldenbarneveltstraat zijn deze zomer **de gevels van een huizenblok** behandeld. Een stukje verderop in de straat staat een huizenblok met de op het oog doorlopende gevel in drie verschillende tinten. Voor elk huis in de gevel is een andere keuze gemaakt: wel of niet behandelen en type behandeling. De gevel is als een staalkaart waar je de kleur van voorkeur uit kan kiezen.

Er is en wordt altijd veel **verbouwd** in onze buurt. Bij dit huis aan de Van Beuningenlaan wordt het zo rigoureus aangepakt dat er zelfs twee vlikobakken aan te pas komen!

Ervaar je **geluidsoverlast door vliegtuigen**, dan kun je dit melden bij het bewonersaanspreekpunt Schiphol:

<https://bezoekbas.nl/>.

Het bestuur zoekt mensen in de buurt die **energiecoach** willen worden (zij krijgen een opleiding!) of actief willen worden in een energiewerkgroep.

Onze **wijkambassadeur verduurzaming** Yung Lie wordt opgevolgd door Marcel Terlouw. Marcel Terlouw gaat dit werk voor het Boerhaavedistrict doen. Bereikbaar via:

Boerhaave@gagoed.nl

UITSMIJTER

Afgelopen zomer is **het rieten dak van het Theehuis** in de Leidse Hout vervangen. Het ziet er nu weer fris uit. Kijkt u als u in het Theehuis bent ook eens omhoog naar het bijzondere plafond!

Aaf snorkelt in de grote vijver: Begin augustus vereerde Aaf Verkade, adviseur stadsgrachten van de gemeente Leiden, de Leidse Hout en met name de grote vijver, met een bezoek. Haar bezoek was ter gelegenheid van de Zomerschoolactiviteit van Boerhaave en JES Rijnland, waarbij leerlingen van deze scholen ontdekten wat er zoal in ons water leeft. Aaf ontdekte een voor de vijver nieuwe vissoort de Kolblei (Blicca bjoerkna) en zag deze keer niet één rode Amerikaanse rivierkreeft. Maar ze vertrouwt er nog niet op dat de vijver helemaal kreeftvrij is geworden. Minder goed nieuws is dat het slecht gaat met de grote mosselen. Mogelijk worden deze gegeten door bruine ratten. De mosselen zijn van groot belang voor het filteren van water, daarom kan mosseltransplantatie nuttig zijn. Dan moet wel eerst de oorzaak van het teruglopen van de aantallen duidelijk zijn. Ze houdt het in de gaten!

Zaterdag 17 september heeft een team van 16 personen in het kader van **World Clean Up Day**, en op initiatief van de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout, zwerfafval geraapt rondom de Waterlelie (een paar honderd kunststof rozenblaadjes), de grote vijver, op en langs de grote speelweide en rond het hertenkamp. Hermien Bruin had speciaal hoge laarzen aangetrokken om een krat, flesjes en blikjes uit de plasvijver te vissen! De actie werd afgesloten met een drankje bij het Theehuis.

Te geef op straat: als je van je eigendommen af wil kan je ze verkopen via Marktplaats of op een rommelmarkt, je kan ze afgeven bij een kringloopwinkel, maar je kan ze ook te geef op straat zetten. Dat laatste verliep in onze buurt zo te zien succesvol met vier tuinstoelen en twee steps; al snel waren ze van de straat verdwenen.

De bouw van de brug tussen de Oegstgeesterweg en Poelgeest is gestart! De brug maakt het mogelijk om een busverbinding te maken en om de fietsverbinding te verbeteren. Het (fiets)pad tussen het Heempark en Oud-Poelgeest is een stukje verlegd. Het gaat ongeveer een jaar duren voor de brug klaar is.

Wandelclub Oegstgeest (WCO) organiseert drie keer per week een rustige wandeling voor mensen die het gezellig vinden om in een groepje te wandelen. De dagen/tijden zijn maandag- en woensdagavond om 20.00 uur en vrijdagochtend om 10.00 uur. Kijk voor het programma en om aan te melden op WandelclubOegstgeest.nl.

Speeltuinvereniging Vogelwijk aan de Nachtegaallaan organiseert regelmatig kinderkleding- en speelgoedbeurzen, workshops en andere activiteiten voor kinderen. De jaaragenda vindt u op Agenda 2022 – Speeltuin Vogelwijk (vogelwijk.nl)

Wilt u ook op de hoogte blijven van **nieuws uit onze buurbuurten**? Dan kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrieven van de Vogelwijk en wijkvereniging Houtkwartier.

Grijs wordt Groen. De geldprijs die tuinarchitect Piet Oudolf heeft gewonnen met de *Sikkens Prize 2022* zet hij om in het *Groen in de Buurt Fonds* voor buurtinitiatieven om grijze en grauwe (lees betegelde) delen van de buurt te veranderen in aantrekkelijke groene omgevingen. Per initiatief kan er € 5.000 worden verkregen. Zie <https://www.sikkensprize.org/grijs-wordt-groen/>

NATUURLIJK DINEREN IN JE ACHTERTUIN?...

365 DAGEN PER JAAR NA 17:00 UUR

THEEHUIS

DE LEIDSEHOUT

Sinds 4 juli 1949

THEEHUIS
WORDT NA 17:00 UUR
EEHTHUIS

EEHTHUIS

DE LEIDSEHOUT

Sinds 1 Juni 2020

365 DAGEN PER JAAR

NATUURLIJK BIJ HET EEHTHUIS!

WWW.DELEIDSEHOUT.NL

TEGEN INLEVERING VAN DEZE BON ONTVANGT U
DE KOFFIE OF THEE GRATIS NA DE AVONDMAALTIJD

Concerten in Cultuurhuis de Paulus

Vrijdag 11 november	Lenny Kuhr, 20:00 uur
Zondag 13 november	Yang Yang Cia, pianosolo Liszt en Chopin, 16:00-17:30 uur
Vrijdag 16 december	Camerata Trajectina, Cantiones Natalitiae kerstconcert, 20:00-22:00 uur
Zondag 15 januari	Vivianne Cheng, pianosolo Schumann en Brahms, 16:00-17:30 uur
Zondag 29 januari	Camerata Trajectina, Treur Nederland, herdenking van watersnoodramp 1-2-1953, 16:00-17:30 uur
Zondag 12 februari	Klára Würtz, pianosolo Bach, 16:00-17:30 uur
Zondag 12 maart	Nicolas van Poucke, pianosolo Sweelinck, Schumann en Van Beethoven, 16:00-17:30 uur

Voor meer informatie zie www.muzykkamer-oegstgeest.org

Vrijdag 11 november Lenny Kuhr

Lenny zingt uit haar grote en levendige oeuvre. De kers op deze taart is het album dat eind januari 2022 op het label Excelsior is uitgebracht met als titel: *Lenny Kuhr*

Een album waarop zij uit haar comfort zone is getreden met verrassende resultaten. Met nieuw werk van haarzelf en met werk dat collega's speciaal voor haar schreven. Onder andere Stef Bos, Spinvis, Elke Vierveijzer en Lenny's dochter Daphna.

Zondag 29 januari Treur Nederland

Over de pest en over corona, over de sint-Elisabethsvloed in 1421 en over de Watersnood 1953: zingen over rampen is van alle tijden. Camerata Trajectina is in deze liederen gedoken en heeft een fascinerend overzicht gemaakt. Stichtelijke teksten op psalm-melodieën maar ook cabaretse liederen uit de jaren 20. Een expressief melodrama van Hendrik Badings en bezwerende koralen uit de Evangelische Liedbundel uit 1806.

Antwoorden themapuzzel Kleur

Horizontaal

4. Saffraan 5. OLT 8. Kleurloos 9. Kleurenwaaier 10. Restaureren 12. Kleurbeleving 13. Betatine 14. Klaren 15. Werfpop 16. Sinaasappelkleur 20. Kunstschilder 24. Raadsherenloop 26. Timbre 29. Goud 30. Daltonisme 31. Grijs 32. Violet 33. Monochroom

Verticaal

1. Groen 2. Chromaticiteit 3. Binnenhuisarchitect 4. Synesthesie 6. Liefelingskleur 7. Zwartrijden 8. Kleurplaat 11. Geel 17. Licht 18. Rooskleurig 19. Camouflage 20. Kegeltje 21. Herfstkleuren 22. Blauw 23. Palet 25. Oekraïne 27. Bont 28. Rood

Uitslag zoekplaatje

Op het zoekplaatje staat deze keer het KLEURRIJKE logo van De Leidse Houtschool.

TACOYO

TRAINING • ADEMHALING • CONDITIE • ONTSPANNING • YOGA • ONGAAN MET STRESS

HEEFT ALLES VOOR VERBETERING VAN JE IMMUUNSISTEEM

1 Deze totaaltraining wordt ook aanbevolen door fysiotherapeuten.

2 Tacoyo verbetert je Immuunsysteem. Je valt af en je leert goed ontspannen.
TACOYO = anti-stress/burn-out.

3 Voor mannen en vrouwen, jong en oud ongeacht je conditieniveau. Iedereen is welkom. We doen geen 'pasjes'.

Bij Inlevering van deze flyer:

Bij Inlevering van deze flyer 25,- euro korting + een gratis proefles.

DINSDAGAVOND: 17:15 / 18.15 / 19.15 OF 20.15

Zaal: Bonaventuracollege Agora Leiden. Antonie Duycklaan 10H, Leiden

De zaal bevindt zich binnen 5-10 minuten van uw huis.

Gratis proefles. Wees snel: sommige uren wachtlijst.

Rob Szepesi 06-41861865 | r.szepesi@tacoyo.nl | www.tacoyo.nl

1,5 meter gegarandeerd

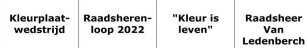
COLOFON en MINIBUURTGUIDS

De Raadsheer is een uitgave van Vereniging Raadsheerenbuurt Leiden en wordt gefinancierd vanuit advertenties en contributie van bewoners van de buurt aan de Vereniging. De Raadsheer komt viermaal per jaar uit. Bijdragen zijn welkom. Tekst (in Word en zonder opmaak) en illustraties (in jpg) als bijlagen aanleveren per e-mail naar redactieraadsheer@hotmail.nl

U kunt ook adverteren in de Raadsheer.

De kosten hiervan bedragen €50,- per keer voor een hele pagina en €25,- per keer voor een halve pagina.

De deadline voor het insturen van bijdragen voor de volgende Raadsheer is **12 november 2022**.

Redactie De Raadsheer redactieraadsheer@hotmail.nl

Martine Voskuil

Van Oldenbarneveltstraat 44 06-48793652 (eindredactie)

Anne Sanderink

Van Oldenbarneveltstraat 40 071-3015157 (hoofredactie)

Eveline Kamstra

Van Slingelandtlaan 7 06-48354258 (eindredactie)

Nicole van der Linden

Van Oldenbarneveltstraat 16 06-40428338 (opmaak)

Hans Rohlof

Van Oldenbarneveltstraat 38 071-5145747

Marit Timmers

Fagelstraat 29 06-50591271

Katja Lubina

Fagelstraat 9 06-17155852

Kiki Breet

Johan de Wittstraat 9 06-48753187

Illustratie voorplaat

Olivier de Jonge

Bezorging

Ella van Luyn, Elias en Floris van den Bogaert, Philip Wijnhoven

Oplage

325 exemplaren

Bestuur

Paulien Retèl

Sylke Wieland

Joep Besselink

Roel Meeuwesse

Robbert de Waal

Barbra Verbij

raadsherenbuurtbestuur@gmail.com

Fagelstraat 31

06-53426893 (voorzitter)

Warmonderweg 43

071-5131790 (secretaris)

Van Oldenbarneveltstraat 52

06-51716590 (penningmeester)

06-11376268

Johan de Wittstraat 28

06-51702547

Warmonderweg 21

06-54907780

Website www.raadsherenbuurt.com: hier vindt u informatie over de buurt en zijn de Raadsheeren van de afgelopen jaren te vinden. Hier kunt u de foto's van de Raadsheer in kleur zien en direct doorklikken op linkjes in de tekst. **Webmaster:** Karlijn Broekhuizen, webmasterraadsherenbuurt@live.nl

Familieberichten

Graag doorgeven aan de redactie van de Raadsheer

Buurtarchief lokaal Jeroen Hiemstra, Fagelstraat 15
071-5121213

Buurtarchief regionaal Erfgoed Leiden
www.erfgoedleiden.nl

Buurtenkoor De Raadsvogels Ine Wiersma,
Fagelstraat 24, 071-5156093, i.wiersma@planet.nl

**Diefstal, inbraak, ouderenhulp, onderhoud en huis
verbouwen, uitwisseling van gereedschap** Rob
Grootenhuis, Fagelstraat 14, 071-5154769
grhuis@ipact.nl

Leeskring De Raadsheer Rita de Coursey, Fagelstraat
39, 071-5155886

Mededelingenkastje Louise Berkhout, Johan de
Wittstraat 18, 071-5177013

Sociaal WijkTeam voor zorgvragen swtnoord@leiden.nl,
071-5164904

Stichting Leidse Hout Monumentwaardig Jan
Reedijk, Antonie Duycklaan 4, 071-5176596

Vereniging Binnenterrein OWHJ
Raadsherenbuurt Ad Littel, Van Oldenbarneveltstraat
35, 071-5153475

**Vereniging onderhoud garageplein 'Jan
Ballegoplein'** Fokke Dijkema, Fagelstraat 23, 071-
5153994

Vereniging Vrienden van de Leidse Hout Lieke van
Boven, Johan de Wittstraat 29, 06-24182879

Werkgroep Leidse Hout Theater Richard Brame,
Johan de Wittstraat 41, 06-21881885

Werkgroep mobiliteit Maarten Mentzel, Johan de
Wittstraat 38, 071-5172570

Wijkagent Harold Kroep, 0900-8844, in acute situaties:
112

Wijkambassadeur Duurzaamheid
www.gagoed.nl/wijkambassadeurs

Deze uitgave is geprint bij Mobi Handling

MoBi is een unieke onderneming van De Bink, in samenwerking met GGZ Rivierduinen in Leiden. De medewerkers van MoBi bestaan uit mensen die een kleinere of grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Zij werken samen met collega's die het grafische vak reeds goed verstaan aan repowerkzaamheden die De Bink bij MoBi onderbrengt. De Bink biedt MoBi-medewerkers een werkplek waar zij kunnen

leren en werken, learning on the job, zodat re-integratie op de arbeidsmarkt in de toekomst mogelijk is.

Bedrijven, verenigingen en stichtingen kunnen bij ons terecht voor: vouwen, nieten, plakken, plastificeren, sealen, mailings samenstellen en inpakken. Printen in overleg.

Bekijk de website van MoBi
www.mobileiden.nl

MoBi Handling • Rooseveltstraat 38 • 2321 BM Leiden
t: 071 5791 836 • e: info@mobileiden.nl